

"PROLETAREC"
je delavski list za
misleče čitatelje

PROLETAREC

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

OFFICIAL ORGAN OF JUGOSLAV FEDERATION, S.P.

ŠTEV. — NO. 1164

Entered as second-class matter December 6, 1930, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 2. JANUARJA (JANUARY 2, 1930)

Published Weekly at
3630 W. 26th St.

Drugi najstarejši
jugoslovanski
socialistični list

'PROLETAREC' V PETINDVAJSETEM LETU

NAPREDEK V ŠTEVILU NAROČNIKOV,
OBSEGU, OGLASIH IN KNJIGARNI.

JUBILEJNA KAMPAJNA ZA TRI TISOČ
CELOLETNIH NAROČNIN V TEKU.

Slavnostna številka "Proletarca" izide 1. maja
v treh in morda v štirih delih po 8 strani.

S to številko stopa "Proletar" v svoje petindvajseto leto,
ne kot umirajoč list, nego poln življenja.

Lani je napredoval za približno štiri sto naročnikov. Dohodki od oglasov so se na povečali 50 odstotkov. Tudi njegova knjigarna uspeva.

Aprila prošlo leto je začel "Proletar" izhajati v skoro še enkrat takoj velikem obsegu kot prej. Čitateljem nudi več gradiva kot kdaj poprej v svoji petindvajsetletni zgodovini. Ko je spremnil obliko iz revije v časopis aprila lanskog leta, je dobil tudi redno angleško prilogo, ki je sama na sebi vredna naročne, kolikor stane "Proletar."

V petindvajseto letu prihaja glasilo jugoslovanskega zavednega delavstva v tej deželi v znanimenju napredovanja. Pot napredka si bože v tem letu še posebno pospešiti.

Kampanja za tri tisoč naročnin.

S 1. januarjem se je začela kampanja za tri tisoč celoletnih naročnin, in to je kvota, ki jo bodo agitatorji "Proletarca" tudi dosegli, če bodo delno enako vztrajno kakor v prošlih kampanjih.

Uprava ni v tej kampanji dolžna nikakih nagrad. Zastopniki se upravičeni do provizije, kakor dozdaj. Naročnine, ki jih pošljajo agitatorji, bodo doštevane od izkaza do izkaza, da bo vedno vsakemu razvidno, koliko jih kdo pošlje od objave do objave in vseh skupaj. Prihodnji izkaz, prvi v tej kampanji, bo objavljen 16. januarja in potem vsakih 14 dni.

Dasi "Proletar" ni urejan v vidiku, da bi ugajal nemislečim naročnicam, se njegova popularnost vidoma veča. "Proletar" je delavski list za MISLEČE čitatelje, ostane geslo tega lista.

Jubilejna številka.

Jubilejna številka izide dne 1. maja to leto, toda ker mora v tisk preje, da jo dobe naročniki do 1. maja, je potrebno, da so vsi prispevki in oglasi poslati uredništvu, oziroma upravoštvi, najkasneje do 21. aprila.

En "del" lista (osem strani) bo angleški, drugi pa slovenski, in kolikor mogoče, bo imela jubilejna številka tudi srbo-hrvatske članke. Izala bo na finem papirju z izbranim gradivom o zgodovini "Proletarca," JSZ, naših klubov, kulturnih društev in drugimi spisi.

Klubi in druge organizacije Izobraževalne akcije JSZ so vabljene, da pošljajo v jubilejno številko slike svojega članstva, svojih dvoran, slike shodov in druge slike, ki imajo za naš pokrov zgodovinsko važnost.

Ker bodo s to izdajo združeni veliki stroški, je potrebno, da dobi velika naročila in mnogo oglašev. Kdor je pripravljen sodelovati pri nabiranju oglašev, dobi listino in navodila iz upravnosti.

Naša knjigarna.

Knjigarna Proletarca je v prošlem letu razpečala za \$400 več knjig kakor leta 1928. Napredek ni velik, a je vendarle napredek. V prošlih par tednih si je nabavila mnogo novih knjig, da bo nudila najpopolnejšo izbiro lepih slovenskih knjig in tudi mnogo angleških.

Oglas.

Važen del dohodkov pri vsem listu tvorijo oglasi. Ogorčna večina ameriških lisov odvisi samo od oglasov. "Proletar" jih ne nikoli ni imel mnogo, toda vsak del, ki ga dobi, pomaga kriti-

POROČAJTE

...v...

PROLETARCA

o vsem, kar se dogaja važnega v naselbinah

DAVKI V FRANCILJU ZNIŽANI

Postanska zbirnica je znižala davke \$46,000,000. Znižanje je stopilo v veljavno s 1. januarjem. Za judeževe groše pro-

Koritarsko gospodarstvo čikaške uprave

SLIKA BLAGOSTANJA V CHICAGU

To slika so imeli čikaški dnevnički dan po božiču z naslovom "Tisoči so bili deležni božičnega kosila, ki ga jim je priredil Anton J. Cermak, predsednik komisarskega sveta okraja Cook." — Cermak ni bil edini gostitelj brezposelnih v drugih rewezeh. Razne dobrodelne ustanove so jih dale obed, listi pa so oskrbeli mnogim revnim družinam košare z jedili, am-pak to radodarnost poznamo samo na božič. Kie dobre brezposelnici, ki so brez sredstev, hrano druge dneve? To je predvsem njihova hriga. Eni si nihalo poslušajo s kakim resnim delom, em dobre pomoč od srečnejih rewezeh, drugi pa so odvisni od dobrodelnosti, ki pa druge dneve v letu ni tako prijazna kakor na božič.

LINČARSKA SLIKA IZ KENTUCKYJA.

Drhal udrla v ječo, izvlekla jetnika, ga suvala, oddala vanj šest strelov ter ga vrgla preko pečin v sneg.

Chester Fugate, najemni farmer, je imel neprilike s svojim gospodarjem in ga v prepriču nabil. Odvedli so ga v ječo kjer je čakal obravnavne in obesjenja. Sodniki vzhodnega gospodarja pa so hoteli justici odvzeti delo, zato so 25. dec., torej na božič, udrli v ječo, zvezali ječarja, odvedli jetnika na prostoto ter ga pretepljali medpotoma. Nato so oddali vanj šest strelov, pograbili truplo, in ga zugugali preko pečin v snizino.

Čudno je, da je v Fugatu še ostanek življenja, dasi je imel v sebi šest krogelin in mnogo ran od udarev. Njegovo zdihovanje v dolini je začul šest ur pozneje neki farmer, ki je stvar sporocil oblastnik. Fugata so pobrali iz snega in ga odpeljali v bolnišnico. Imel je še dovolj zavesti, da je povelen imena nekaterih linčarjev. Šele drugi dan je podlegel ranam.

Rusija in Kitajska sta se pobotali

Sporno vprašanje vzhodno-kitajske železnice je končno rešeno. Vlada v Moskvi in kitajske oblasti v Minski, Mandžuriji, so se končno sporazmele, obljubile, da prenehajo s sovražnostmi, da odpoklicajo svoje čete z območijih težk in da obnovijo obrat v znamenju sodelovanja. Mirovni protokol je bil podpisani v Habarovsku, Sibiriji. Razmerje glede uprave vzhodno-kitajske železnice ostane isto kakor je bilo pred sporom. Uprava železnice bo ustanovljena, to je, ruska in kitajska.

KOLIKO SO VREDNA ŽIVLJENJA DELAVEV V OKLAHOMI?

Pozrešni profitariji preprečujejo sprejem zakona za podpiranje vdov in nepreskrbljenih otrok ubitih delavev.

dajajo svoje glasove.

Obratljivemu odklanjanju sočinilnih zakonov v Oklahomi v slučajih kot sta dva omenjena prej, se je izvedelo v javnosti vseh katalofne v Mealestenu. Čikaška "Tribuna" svari kapitaliste, da naj bodo previdni v svoji požrešnosti za profitom, kajti s tako pohlepnotijo se izpostavljajo nevarnosti velike propagande za dobro pomagajo. Kar naenkrat imajo lepo hiše, vloga na banki, špekulirajo, se zanimajo za šport, se vozijo kralj, do kralja, da katerega so plačati, pa izvršujejo — kolikor že podložni klerki.

Ni čuda, da je vedno več ljudi, ki žele, "tretjo stranko". Če ne bi bili tako boječi, bi se rajše pridružili socialistični stranki, kar bi bilo najbolj pametno in v korist čikaškega mesta.

Socialno demokratična stranka, ki je najajčja politična stranka v Nemčiji, stori kolikor more, da se krivčeno tolmačenje odgovornosti za vojno odpravi. Dosega je že mnogo. Nemško ljudstvo to ve. Dosegla ho več, toda ne preko noči. Sodba o Nemčiji danes ni več takša kakor je bila med vojno in prva leta po vojni. Kakor se je spreminala v prilog njej dozdaj, se bo tudi v bodočem, toda le, če se bo varovala skozi zid ne gre. Pristalo je v Youngov načrt, ker razume, da je to najboljši izhod v danih razmerah.

Socialno demokratična stranka, ki je najajčja politična stranka v Nemčiji, stori kolikor more, da se krivčeno tolmačenje odgovornosti za vojno odpravi. Dosega je že mnogo. Nemško ljudstvo to ve. Dosegla ho več, toda ne preko noči. Sodba o Nemčiji danes ni več takša kakor je bila med vojno in prva leta po vojni. Kakor se je spreminala v prilog njej dozdaj, se bo tudi v bodočem, toda le, če se bo varovala skozi zid ne gre. Pristalo je v Youngov načrt, ker razume, da je to najboljši izhod v danih razmerah.

Socialno demokratična stranka, ki je najajčja politična stranka v Nemčiji, stori kolikor more, da se krivčeno tolmačenje odgovornosti za vojno odpravi. Dosega je že mnogo. Nemško ljudstvo to ve. Dosegla ho več, toda ne preko noči. Sodba o Nemčiji danes ni več takša kakor je bila med vojno in prva leta po vojni. Kakor se je spreminala v prilog njej dozdaj, se bo tudi v bodočem, toda le, če se bo varovala skozi zid ne gre. Pristalo je v Youngov načrt, ker razume, da je to najboljši izhod v danih razmerah.

Socialno demokratična stranka, ki je najajčja politična stranka v Nemčiji, stori kolikor more, da se krivčeno tolmačenje odgovornosti za vojno odpravi. Dosega je že mnogo. Nemško ljudstvo to ve. Dosegla ho več, toda ne preko noči. Sodba o Nemčiji danes ni več takša kakor je bila med vojno in prva leta po vojni. Kakor se je spreminala v prilog njej dozdaj, se bo tudi v bodočem, toda le, če se bo varovala skozi zid ne gre. Pristalo je v Youngov načrt, ker razume, da je to najboljši izhod v danih razmerah.

Socialno demokratična stranka, ki je najajčja politična stranka v Nemčiji, stori kolikor more, da se krivčeno tolmačenje odgovornosti za vojno odpravi. Dosega je že mnogo. Nemško ljudstvo to ve. Dosegla ho več, toda ne preko noči. Sodba o Nemčiji danes ni več takša kakor je bila med vojno in prva leta po vojni. Kakor se je spreminala v prilog njej dozdaj, se bo tudi v bodočem, toda le, če se bo varovala skozi zid ne gre. Pristalo je v Youngov načrt, ker razume, da je to najboljši izhod v danih razmerah.

Socialno demokratična stranka, ki je najajčja politična stranka v Nemčiji, stori kolikor more, da se krivčeno tolmačenje odgovornosti za vojno odpravi. Dosega je že mnogo. Nemško ljudstvo to ve. Dosegla ho več, toda ne preko noči. Sodba o Nemčiji danes ni več takša kakor je bila med vojno in prva leta po vojni. Kakor se je spreminala v prilog njej dozdaj, se bo tudi v bodočem, toda le, če se bo varovala skozi zid ne gre. Pristalo je v Youngov načrt, ker razume, da je to najboljši izhod v danih razmerah.

Socialno demokratična stranka, ki je najajčja politična stranka v Nemčiji, stori kolikor more, da se krivčeno tolmačenje odgovornosti za vojno odpravi. Dosega je že mnogo. Nemško ljudstvo to ve. Dosegla ho več, toda ne preko noči. Sodba o Nemčiji danes ni več takša kakor je bila med vojno in prva leta po vojni. Kakor se je spreminala v prilog njej dozdaj, se bo tudi v bodočem, toda le, če se bo varovala skozi zid ne gre. Pristalo je v Youngov načrt, ker razume, da je to najboljši izhod v danih razmerah.

Socialno demokratična stranka, ki je najajčja politična stranka v Nemčiji, stori kolikor more, da se krivčeno tolmačenje odgovornosti za vojno odpravi. Dosega je že mnogo. Nemško ljudstvo to ve. Dosegla ho več, toda ne preko noči. Sodba o Nemčiji danes ni več takša kakor je bila med vojno in prva leta po vojni. Kakor se je spreminala v prilog njej dozdaj, se bo tudi v bodočem, toda le, če se bo varovala skozi zid ne gre. Pristalo je v Youngov načrt, ker razume, da je to najboljši izhod v danih razmerah.

Socialno demokratična stranka, ki je najajčja politična stranka v Nemčiji, stori kolikor more, da se krivčeno tolmačenje odgovornosti za vojno odpravi. Dosega je že mnogo. Nemško ljudstvo to ve. Dosegla ho več, toda ne preko noči. Sodba o Nemčiji danes ni več takša kakor je bila med vojno in prva leta po vojni. Kakor se je spreminala v prilog njej dozdaj, se bo tudi v bodočem, toda le, če se bo varovala skozi zid ne gre. Pristalo je v Youngov načrt, ker razume, da je to najboljši izhod v danih razmerah.

Socialno demokratična stranka, ki je najajčja politična stranka v Nemčiji, stori kolikor more, da se krivčeno tolmačenje odgovornosti za vojno odpravi. Dosega je že mnogo. Nemško ljudstvo to ve. Dosegla ho več, toda ne preko noči. Sodba o Nemčiji danes ni več takša kakor je bila med vojno in prva leta po vojni. Kakor se je spreminala v prilog njej dozdaj, se bo tudi v bodočem, toda le, če se bo varovala skozi zid ne gre. Pristalo je v Youngov načrt, ker razume, da je to najboljši izhod v danih razmerah.

Socialno demokratična stranka, ki je najajčja politična stranka v Nemčiji, stori kolikor more, da se krivčeno tolmačenje odgovornosti za vojno odpravi. Dosega je že mnogo. Nemško ljudstvo to ve. Dosegla ho več, toda ne preko noči. Sodba o Nemčiji danes ni več takša kakor je bila med vojno in prva leta po vojni. Kakor se je spreminala v prilog njej dozdaj, se bo tudi v bodočem, toda le, če se bo varovala skozi zid ne gre. Pristalo je v Youngov načrt, ker razume, da je to najboljši izhod v danih razmerah.

Socialno demokratična stranka, ki je najajčja politična stranka v Nemčiji, stori kolikor more, da se krivčeno tolmačenje odgovornosti za vojno odpravi. Dosega je že mnogo. Nemško ljudstvo to ve. Dosegla ho več, toda ne preko noči. Sodba o Nemčiji danes ni več takša kakor je bila med vojno in prva leta po vojni. Kakor se je spreminala v prilog njej dozdaj, se bo tudi v bodočem, toda le, če se bo varovala skozi zid ne gre. Pristalo je v Youngov načrt, ker razume, da je to najboljši izhod v danih razmerah.

Socialno demokratična stranka, ki je najajčja politična stranka v Nemčiji, stori kolikor more, da se krivčeno tolmačenje odgovornosti za vojno odpravi. Dosega je že mnogo. Nemško ljudstvo to ve. Dosegla ho več, toda ne preko noči. Sodba o Nemčiji danes ni več takša kakor je bila med vojno in prva leta po vojni. Kakor se je spreminala v prilog njej dozdaj, se bo tudi v bodočem, toda le, če se bo varovala skozi zid ne gre. Pristalo je v Youngov načrt, ker razume, da je to najboljši izhod v danih razmerah.

Socialno demokratična stranka, ki je najajčja politična stranka v Nemčiji, stori kolikor more, da se krivčeno tolmačenje odgovornosti za vojno odpravi. Dosega je že mnogo. Nemško ljudstvo to ve. Dosegla ho več, toda ne preko noči. Sodba o Nemčiji danes ni več takša kakor je bila med vojno in prva leta po vojni. Kakor se je spreminala v prilog njej dozdaj, se bo tudi v bodočem, toda le, če se bo varovala skozi zid ne gre. Pristalo je v Youngov načrt, ker razume, da je to najboljši izhod v danih razmerah.

Social

Glasovi iz našega Gibanja

KAKO NAJ SE ARANŽIRA SHODE, DA BODO USPEŠNI

Clarence Senior, tajnik socialistične stranke, pravi v eni svoji komunikaciji strankinemu tisku in organizacijam, da se marsikje mnogo greši v napačnem organizirjanju shodov. Ker socialisti nimamo razširjenega časopisa, in ne stotisočakov za radio in film, moramo razglasati svoj program in ideje s pomočjo predavanj in shodov.

Mesec shodom in shodom pa je lahko velikanska razlika. Senior svari posebno organizacije ameriških sodrugov, da naj bodo pri organiziranju shodov previdne. Dostikrat pride naokrog kdo, ki običejo sodruže in jih nagovarja; da mu organizirajo shod. Govori o vsem mogočem, o socialističnem programu pa najmanj. Izvrši se kolektiva, ki gre največ takemu govorniku, nakar se poslovi, da izvrši isto igro v drugem kraju.

Shodi naj bodo vedno aranžirani v sporazumu z okrožnimi organizacijami ali pa v dogovoru z glavnim stanom stranke, ako ni okrožnega urada. Le ako je govornik odobren od strankinega urada, mu smejo organizacije brez vse skrb sklicati shod, ali pa čim je zadost znan.

Senior sugestira, naj si lokalni vzgajajo govornike med seboj s pomočjo diskuzij, v katere naj pritegnejo posebno mlajše člane. Ti se oborože s knjigami o socialističnih problemih, čitači članek v magazinah, in vsled tega se diskuzije gibljejo tudi v mejah intelligentnosti, kar ima zelo dober moralen vpliv na članstvo in na pokret v splošnem.

Vsek shod naj bo, če le mogoče, določen več tednov naprej, da imajo sklicejeli dovolj časa za oglašanje ter druge priprave.

Predsednik naj bo vedno človek, ki je izmed vseh, ki jih imata na razpolago, takemu poslu najbolj vesel. Izmed lokalnih govornikov izberite najboljše, na katere se lahko zanesete, da bo tisto, kar bodo povedali, tudi patmetno in lepo povedano. Ljudje v večini sicer niso govorniki, imajo pa sposobnost vedeti, kdo je govoriti in kdo ni, in kdo govoriti v mejah razuma ali pa stresa le besede brez smisla in zveze.

Kdor ni siguren samega sebe in odrnu, naj si govor spise. Tega naj se nihče ne sramuje, kajti tisoče govornikov čita svoje govor.

Vsek shod naj bo dobro aranžiran, pa bo uspešen. V nasprotnem slučaju lahko več škodi kot koristi, razen tega pozroči članom še stroške. Dobro se je ravnat po sledenih navodilih:

1. Shod naj bo sklican ne manj kot tri tedne naprej.
2. Dobro oglašanje na zanimiv, privlačen način.

3. Sposoben predsednik shoda.
4. Program, ki naj, posebno za naše razmere med jugoslovanskim delavstvom, vključuje par dobrih pevskih ali drugih glasbenih točk, kakšno dobro enodejanje, žive slike, par deklamacij in podobno.

5. Govorniki naj bodo kosi naloži.
6. Določi naj se primereno vstopimo, in vstopnice se naj razpečava v predprodaji.
7. Program se mora izvajati gladko, brez mučenih presledkov.
8. Ako so pogoj, naj se po končanem programu vrši veselica.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Clarence Senior, tajnik socialistične stranke, pravi v eni svoji komunikaciji strankinemu tisku in organizacijam, da se marsikje mnogo greši v napačnem organizirjanju shodov. Ker socialisti nimamo razširjenega časopisa, in ne stotisočakov za radio in film, moramo razglasati svoj program in ideje s pomočjo predavanj in shodov.

Mesec shodom in shodom pa je lahko velikanska razlika. Senior svari posebno organizacije ameriških sodrugov, da naj bodo pri organiziranju shodov previdne. Dostikrat pride naokrog kdo, ki običejo sodruže in jih nagovarja; da mu organizirajo shod. Govori o vsem mogočem, o socialističnem programu pa najmanj. Izvrši se kolektiva, ki gre največ takemu govorniku, nakar se poslovi, da izvrši isto igro v drugem kraju.

Senior sugestira, naj si lokalni vzgajajo govornike med seboj s pomočjo diskuzij, v katere naj pritegnejo posebno mlajše člane. Ti se oborože s knjigami o socialističnih problemih, čitači članek v magazinah, in vsled tega se diskuzije gibljejo tudi v mejah intelligentnosti, kar ima zelo dober moralen vpliv na članstvo in na pokret v splošnem.

Vsek shod naj bo dobro aranžiran, pa bo uspešen. V nasprotnem slučaju lahko več škodi kot koristi, razen tega pozroči članom še stroške. Dobro se je ravnat po sledenih navodilih:

1. Shod naj bo sklican ne manj kot tri tedne naprej.
2. Dobro oglašanje na zanimiv, privlačen način.

3. Sposoben predsednik shoda.
4. Program, ki naj, posebno za naše razmere med jugoslovanskim delavstvom, vključuje par dobrih pevskih ali drugih glasbenih točk, kakšno dobro enodejanje, žive slike, par deklamacij in podobno.

5. Govorniki naj bodo kosi naloži.
6. Določi naj se primereno vstopimo, in vstopnice se naj razpečava v predprodaji.
7. Program se mora izvajati gladko, brez mučenih presledkov.
8. Ako so pogoj, naj se po končanem programu vrši veselica.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Potrudite se za sredstva že sedaj, da bo klub lahko zastopan na prihodnjem zboru J. S. Z. s svojim delegatom.

Zelo važno za vas

Ali je klub J. S. Z. v vaši naselbini zastopan v rubriki "Prirede klubov J. S. Z."? Ako ne, poskrbite, da ne bo brez priredb.

Zvezni distriktni sodnik Paul J. McCormick in njegova žena, On je član Hooverjeve komisije za raziskovanje "zločinskega vala" in vreselj, ki so se pokazale v uveljavljanju prohibicije. V enemu intervjuju je sodnik McCormick dejal, da je udiranje suhaških agentov v privatna stanovanja brez sodnega dovoljenja napad na neosnovno svobodo državljanov, kar ima za posledico večanje pespričanja, ne le do tega zakona, nego tudi do vseh drugih. Zagovorniki prohibicije sodnika zelo občajajo vsed te njegove izjave, in senator W. J. Harris zahteva, da odstopi iz Hooverjeve komisije. Suhič hočejo, da je vsak član komisije njihov in da priporoča čimdrastičneje odredbe za uveljavljanje volitve.

VŠČIPCI

Posejevanje imen.

Prijatelj — k, kaj bi mi očital! Saj se kralj podpiše, kar ministr mu napiše. Jaz sem samo Vidmar!

Živko Pintar.

Krvolocem patriot.

Grisa Koritnik je v ljubljanskem "Slovenskem Narodu" z dne 12. oktobra 1929 napisal sledoč pesem:

"O naši Evropi malo ve, a bili smo možje, kot malo takih je drugje! Le vprašajte naš bajonet, kako se je zaril nekajkrat v roj krvavih čet, da pot mrljški je rosil sovražne vojske evet."

A četa naša maia ni trepetala —

in prej tak slj stoji ko zid, Z zarivanjem bajonetov se ne pridobi slavo, kar vedo lahko Turki, Macedone, Mehikanci, Albanci itd. Zarivanje razuma v glavo je boljša taktika. — Modrijan.

Kdo je dobil srečo?

Mrs. C. M. Branch, bogata vdova v Los Angelesu, je naročila ograniki, preročovalki sreće, da naj ji raztolčati iz zvezd, iz potek ali iz kart — kakor že, njene bodoče dneve. Dobra ciganka je to v vsej storici in preročevalka vodila neizmerno srečo v ljubezni, in druge lepe reči. Godilo se je, da v temi sobi, ker je čarovnija najuspešnejša v temi, ki mora biti v sobah in v glavah. Ko se je vdova v blažnosti napovedana sreči nekoliko strelzila in pogledala okrog, ki videla, da ji je znanjko zlatn in draguljev v vrednosti osenintideset tisoč dolarjev. Obrnila se je za pomoč na policijo.

Nov dokaz očetovstva.

Listi poročajo, da je danski profesor Olaf Thomson s patologičnega zavoda na kodanskem vseudišču odkril dva nova krvna tipa, ki omogočata brezpogojen dokaz, da li je kdo oče kakšnemu otroku ali ne. Well, dostikrat je boljše, da kak oče ne ve, kdo je oče. Učeni profesor bo s svojim odkritjem povzročil še več zmenjav in razprtij, če bodo očete, ki so v dyomu, iskali dokazov po njegovi metodi.

Pogovor med urednikom in delničarjem.

"Ne piši kraljevaške propagande. Tako nemudoma članke si imel v predzadnjem stevilki po tistem plestu v downtownu, da so te koj dali v zakljek."

"Jaz ne pišem za kraljevaštvo, ampak za jugoslovanstvo."

"Ne, ne, ne, kraljevaštvo. Pa, imel

moral plačati z živiljenjem Francisco Ferrer. On ni nikoli agitiral za franciškanske bazarje, kar je agitiralo "neuradno" gibanje Škotskega društva "Ferrer."

Dovolj rojakov.

V Chicagu je dovolj rojakov za tri zabave, dve fari in en Lemont. Te se je videlo v praznikih in na Silvestrov večer. — Prosvena in se je po nepotrebem jožila.

Tone Pe.

Cemu, in spet, cemu?

Cemu so komunisti toliko brigajo za organiziranje ruderjev v Illinois? Zakaj ne v Kentuckyju in West Virginiji? — Radovedo.

Papež se zopet kroga. Vsakega toliko časa se papež razjezi nad Mussolinijem, v naslednjem govoru ga pa povalji. Vražja igra za sveto stvar.

"Čisti" Hrvatje niso zadovoljni. Dokler je bila Jugoslavija uradno kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, so se hrvatski nacionalisti v Ameriki na vso moč jekili. Ko je postala tudi uradno Jugoslavija, se še bolj zgrajajo. Kaj neki hočejo? — Ivo Pinević.

Neumnost nima meje. V svobodni "ine" se togoté nad klubom št. 1, češ, da je njegova Silvestrova zabava konkurenca "Ferrera" in s tem jednoti. Najprvo se se v škodo jednote igrali z dvorano, potem intrigrirali naprej, nato pa govor o konkurenči, kakor tisti tati, ki je vpil, "držite tata!" — RK.

Potreba je mati iznajdbe. Tiste dni, ko je mascevalni blok začel rigati o svoji svobodi, se je moral kmalu potem ustanoviti v Chicagu tudi Jackass Club. To je bilo potrebno.

Malo so uganili. Pri sv. Stefanu na Dvaindvajseti vedo povedati o nekem Vinčku, ki se ziblje med "Janezom, Francem in Paulom in Andrejcem" in se hlini vsem štirim. Štefanovi imajo to za dokaz, da v "Lawndaji" ni nobenih prineipov in vsakdo preseda na drugo kobilico, ko mu zmanjka prešnje krme. Najboljši dokaz jim je Andrejček, ki je hotel imeti Jožefov stolček in ko ga ni dobil, je brž skelek suknjo in oblekel drugo. Sedaj se maščuje z drugimi maščevalec vred — ki so se poganjali za stolčke in vsi pogoreli — toda vse to maščevalno riganje nas ne deše niti "with a ten-foot pole."

Neverni Jožek.

"Ferrer" je klub mnogo koristil.

To sem braj v glasili prosvetne inkorporacije. Zelo "prosvetna" laž. Današnja skupina "Ferrera" članov mu ni nikoli koristila, razen par članov, prejma pa se je večinoma prikrizila drugim društvom. Predstavniki, da najdeljijo od idei, radi katerih je

DOPISI

NOVI DIREKTORIJ J. S. P. D. V CHICAGU.

Na občnem zboru Jugoslovenskega stavbinskega in posojilnega društva v Chicagu, ki se je vršil v soboto 21. decembra, so bili izvoljeni v direktorij sledenje člani, odnosno delničari: Joseph Steblay, Martin Neumann, Frank Smith, John Zvezich, John Vukšić, John Bočev, Dr. Andrew Furlan, Frank Udovčić in Otto Dernull. Zadnji trije so novi, ostali pa so bili ponovno izvoljeni. Važnejši zaključki, ki jih je sprejel občni zbor, so med drugimi sledenje: 1. Direktorij je znižan z 12 na 9 članov. 2. Delniška glavnica v inkorporaciji se zviša z enega na tri milijone dolarjev. 3. Stabilno delničarje se zviša z 10 tisoč na 30 tisoč. 4. JSPD se inkorporira z razdobjem 50 let na 99 let.

Izbrenčni zboru je predsedoval Frank Smith. Vršil se je v dvorani SNPJ. Sej se bodo v bodenje vrisile v uradu Jos. Steblaya in R. J. Zavernika na S. Central Park Ave. Poročevalci.

PETNAJSTLETNICA DRUŠTVA

ST. 258 S. N. P. J.

Bellaire, O. — Društvo S. B. št. 258 SNPJ slavi svojo petnajstletnico v soboto 18. januarja v Bohemian Hall na 41st St. Prične se ob 7. zvečer.

Spored vključuje pozdravni govor ki ga bo imel ustanovitelj društva Louis Pavlinich. Zatem začira tamburaški zbor koračnico SNPJ, in temu sledi šalogniga "Dve gliche" v enem dejanju. Po programu bo ples in prosta zabava.

Veselični odbor se bo potrudil, da ustreže vsem v spodnjih prostorih; lačnim in žežnim, mlajšim in starejšim, moškim in ženskam.

Društvo št. 258 vabi na to svojo slavnost vse članstvo bratskih društev v tem okrožju, da se bo zabavalo v našem krogu kakor bratje in sestre SNPJ.

Naročite si obliko ali suknjo pri nas.

Delo jamčeno

John Mocnik

6517 St. Clair Avenue

CLEVELAND, OHIO

JOHN LANGERHOLC

Grocerija in mesnica

Dobre in sveže blago vedno v zalogi, katerega dostavljam na dom dnevno. Cene zmerne.

Odjemalci dobre "Green discount" znamke za katere dobre razmornstvo blago.

Pridite osebno ali pa oddajte naročilo po telefonu 3327 J.

Se pripravam.

518 LINDEN AVE., JOHNSTOWN (MOXHAM) PA.

PRIPRAVTE SE NA "NADINO" MAŠKARADO

Chicago, Ill. — V soboto 8. februarja bo imelo svoje običajno maškaradno veselje ženske društvo "Nada" št. 102 SNPJ v dvorani SNPJ. Pravite, da je šestost desača? Yes, toda če se hčete zanje pripraviti, ga potrebujete za nabavo primerne oblike, za organiziranje skupine in take stvari.

"Nada" bo nudila izbranim masakm lepa darila, kakor vsako leto. "Prezenti," ki jih daje, niso reklama, nego jih društvo v resnici tudi da. V ta namen potroši najhrž več kot katerokoli slovensko društvo v Chicagu v isti način.

Priporočamo vam, da si nabaite vstopnice od članje v predprodaji. Pripranite kvader. Pri blagajni bodo 75c, če jih vzamete sedaj, so po 50c. In ne pozabite, da bo to maškarada, kakršne prireja le "Nada." Pripravite se način.

Ustanavljajte nova društva.

Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILL.

Konvencija socialistične stranke v Ohiju

Odbor socialistične stranke države Ohio naznana, da se bo konvencija državne organizacije vršila enkrat meseča marca. Na tvečem redu bo vprašanje organizatorične kampanje, nominiranje kandidatov v državne urade in drugo.

MacDonald in opozicija

Delavska vlada v Angliji, kateri načeljuje MacDonald, ima težkoče, ker parlament nimata delavske večine. Ko je decembra predložila zbornici predlogo za reorganizacijo premogovne industrije, so jo konzervativci napačili, češ, da je predlog preveč socialističen. Lloyd George, vodja liberalne stranke, pa je grmel,

AGITATORJI NA DELU

Naročništa na Proletarja so poslali

John Terčelj, Strabane, Pa.	9
Anton Sular, Arma, Kans.	4
Frank Podby, Park Hill, Pa.	2
Chas. Pogorelec, Chicago.	2
Anton Isra, Winton, Wyo.	2
John Tancek, Girard, Ohio.	1
Albin Karničnik, Hendersonville, Pa.	1
Frances Zakovsek, N. Chicago, Ill.	1
Max Martz, Buhl, Minn.	1
John Jerib, Chicago.	1
Frank Perko, Milwaukee, Wis.	1
Joseph Ovca, Springfield, Ill.	1
John Vitez, Detroit, Mich.	1
Frank Modic, Warren, O.	1
Frank Petav, Little Falls, N. Y.	1
Anton Zaitz, Forest City, Pa.	1
Anton Slobodnik, Crested Butte, Colo.	1
Donald J. Lotrich, Chicago.	1
John Koplenik, Mt. Oliver, Pa.	1
Skupaj	33
Prejšnji izkaz.	58

SLOVENCEM PRIPOROČAMO

kavarna MERKUR

3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.

(V bližini urada SNPJ in Proletarja.)

FINA KUHINJA IN POSTREŽBA.

KARL GLASER, lastnik.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill.

Telefon Canal 4340

SLOVENSKO-HRVATSKA

TRGOVINA CVETLIC.

Sveže cvetlice za ples, svadbe, pogrebe itd.

Izdajem jih lino z vaskovršnimi okraski iz celuloida.

Pišite po cenik.

John Mikuš

6607 Edna Ave.,

CLEVELAND, O.

MLADENIČI - MOŽJE!

Obleka po vaši meri

M I vam izdelamo obleko ali suknjo, da vam bo prispoljalo kakovosten in vreden.

CISTA VOLNA SAMO-

\$25.00

Naročite si obleko ali suknjo pri nas.

Delo jamčeno

John Mocnik

6517 St. Clair Avenue

CLEVELAND, OHIO

POŠILJITE DENAR

3643-3645 W

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze.

NAROČINA za Zedinjene države in Kanado, za celo
leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četr leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$5.50; za pol leta \$2.00.Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu naj-
poznej do pondeljka popoldne za priobčitev
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Jugoslav Workmen's
Publishing Co., Inc.
Established 1906Editor ..... Frank Zaitz
Business Manager ..... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months
\$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One
Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address:

PROLETAREC
3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone Rockwell 2864.

Dvorna poroka v Rimu

Dne 8. januarja bo v Rimu poroka. Najbrž
jih bo več, toda samo ena "vzbuja pozornost".
Vzela se bosta italijanski prestolonaslednik Humbert
in belgijska princezinja Maria Jose. Belgiji
v večini ne odobravajo svoji princezi, da si je
izbrala za svoj bodoči dvor Mussolinijev Rim.
Eden Italijanov je na zaročenca Humberta, ko je
prišel na obisk k nevesti v Bruseli, streljal, da s
tem činom opozori svet na tiranijo, ki vlada v
Italiji.

Pet kronah glav baje pride v Rim na poro-
ko in veliko princev, med njimi tudi črnogorski,
ki so brez svoje kraljevine. Pravijo, da se
španski kralj kuja in ne pride. Hud je, ker si
je Humbert izbral nevesto v Belgiji. Čemu ni
rajše vzel kake Alfonzove hčere, vprašajo na
Španskem. Tudi jugoslovanski kralj Aleksander
bi moral iti na poročno slavnost, toda to ne
bi vplivalo dobro doma, v Italiji pa je Mussolini
Aleksandrove podanike zelo očrnil ter fašistične
črnosrajčnike res prepirčal, da so v Jugoslaviji
samo barbarji ter svinjski pastirji. Aleksander
bi bil v taki družbi odveč.

Poroča v Rimu in svečanstvene priprave so
navsezadnje le že odsev nekdanjega dvornega
pompa. Italijanski kralj ni več kralj nego je
podstavek, na katerem drži Mussolini noge.
Kralječki in princi, ki pridejo v Rim, so večinoma
vladari in princi samo še po imenu in dohod-
ku. Milost božja je pozabila nanje.

"Domač pridelek" ni dober

Od neprijateljev ne pričakujemo, da nas bi
hvalili. Jasno in razumljivo nam je, čemu nas
napadajo. Tako je v redu in prav.

Manj razumljivo pa je nepoučenim, čemu na-
sproti domači socialistov včasih pohvalijo
socialiste, kake tuje dežele, npr. nemške, angle-
ške, belgijske itd. Če pa se naselite v Nemčijo,
boste čuli, kako enaki neprijatelji socialisti-
nega pokreta bruhajo ogenj in žveplo na nem-
ške socialiste, pri tem pa včasih pohvalijo francos-
ke, avstrijske, švedske in druge. V Franciji
isto. Francoski socialisti imajo po zatrdilih nji-
hovih kritikov vsake sorte napake, ali če bi bili
taki kakor so nemški, pa bi bili "dobri."

Dokler imajo socialisti posameznih dežel na-
sproti v tistih krogih, ki socializma nočajo,
so vedno v pravem. "Argument," da "nasi"
niso dobri, pač pa nemški, švedski in finski, je
le "argument" za beganje delavcev, katere bi
radi premotili.

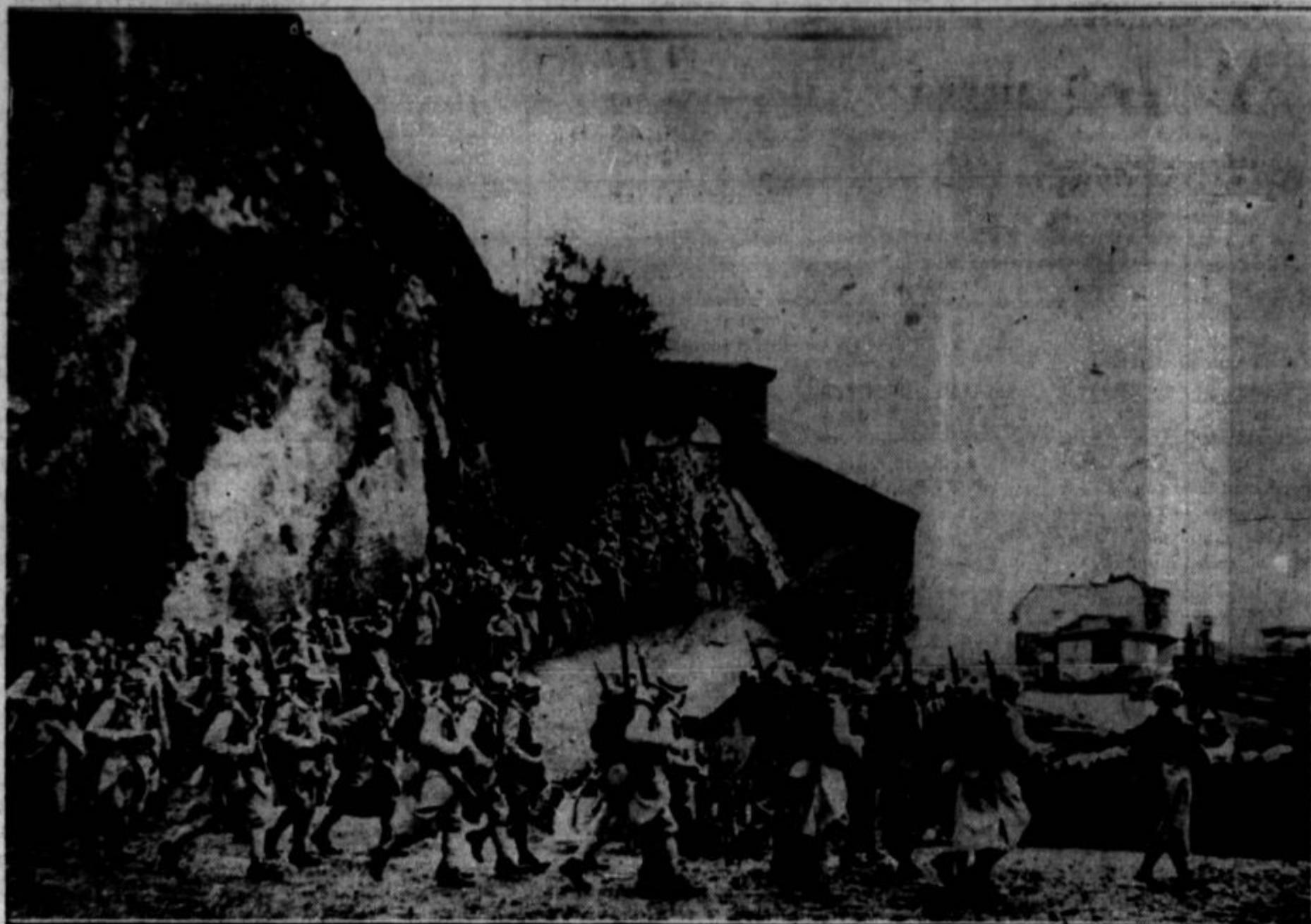
Kapitalisti vedo, kaj in
koga hočejo

Jos. R. Grundy je postal senator po volji ka-
ste, ki poseduje in kontrolira "američka bogastva"
v Pensylvaniji. Governor države New
Jersey je imenoval za zveznega senatorja na iz-
praznjeno mesto Dwight W. Morrow-a, ki je
bil američki poslanec v Mehiki, pred tem pa
eden glavnih uradnikov Morganove bančne hi-
še. Tako so doble banke in industrialci dva
zavedna, sposobna zastopnika v zvezni senat,
ker kapitalisti vedo koga in kaj hočejo. Woll in
Green od A. F. of L. pa še vedno nista na ja-
snem, zato sta za "nestrankarstvo" in za "delav-
ske prijatelje" v republikanski-demokratski
stranki.

Vatikanski indeks

Sveta rimska cerkev si je med drugimi nadela
že davno tudi skrb prepovedovati pravovernim
čitati knjige, ki so po njenem mnenju grešne vse-
bine. Poslednji imenik prepovedanih knjig, ki
je nedavno izšel v novi papeževi državi, obseg-
563 strani in prepoveduje blizu petnajst tisoč
knjig.

Ce so v papeževih pisarnah vse prebrali, pre-
dno so mogli ugotoviti, da spadajo vernikom
med prepovedano literaturo, kako to, da se niso
pohujali? In čemu laste sebi pravico čitati, kar
drugim zabranjujejo? Veselo dejstvo pri tem
je, da ni vatikan prepovedal nobene Brus-Bruce-
jeve knjige, kajti on "je za vsebino in slovnicu
vedno in povsed sam odgovoren in zategadelj-
mu je dal papežev cenzor svoj O. K.

ZAVEZNIŠKE ĆETE PO DOLGIH PREREKANJIH IN POGAJANJIH Z NEMČIJO zapuščajo drugo okupacijsko zo-
no v Porenju. Na tej sliki so francoske čete. Po vojni so zavezniške čete držale v okupaciji velik del nemškega Porenja, kar
je Nemčiji prizadevalo velike stroške in jo ob enem žailio. Za vezniki se niso še nič kaj radi umaknili, posebno Francija ne. Po
odhodu tujih čet so Nemci prirejali velike slavnosti osvobojenja, posebno v Koblenzu in Aachenu. "Aachen je svoboden," je
klicalo ljudstvo. Bil je zaseden 11 let.

RESNIM IN PAMETNIM V PRESOJO IN ZABAVO

"Fašizem je ene vrste
socializem"

Slovenci v Ameriki nimamo hu-
morističnega lata, kar je seveda
velika vrzel. Tu in tam jo zama-
ši Mr. Lojze Pire, izdajatelj dnevnika
"Američka Domovina," ki
izhaja v metropoli.

V izdaji z dne 21. decembra, to-
rej v svetem adventnem času, je
priobčil editorijal z naslovom

"Fašizem je boljševizem," ki se
začne brez slavnatega uvoda ta-
kole:

"Fašizem je ene vrste sociali-
zem. Boljševizem je zopet druge
vrste tiranizem vlade posameznikov."

Mr. Pire je slišal, da je 99 vrst
jetike, in potem je še slišal, da je
sto vrst socializma. Slovenski so-
cializem je "ajzenponarski sor-
te." "Fašizem je pa tudi ene vrste
socializem." Uvaja ga en diktator,
eua oseba. Potrudimo se dalje v Pirčevem članku:

"Fašisti so bili rimski impera-
torji, ruski carji, angleški kralji,
ki so pred letom 1775 vladali v
Ameriki."

To tolmačenje je zelo poučno,
ki bo vznemirilo svet še bolj ka-
kor pa dograjanja profesorja Ein-
steina o relativnosti. Kajti ker je
fašizem "ene vrste socializem,"
in ker so bili že rimski imperatorji,
stari angleški kralji in ruski
carji fašisti, je naravnno, da so se
po svoje borili za "ene vrste so-
cializem." Karl Marks torej ne
zaslubi toliko slave, ker so socia-
lizem odkrili že davno prej rim-
ski imperatorji.

"Danes z Italijo nihče na sve-
tu ne simpatizira, se manj pa z
Rusijo," pravi Pirčev editorijal.

Kar se tiče fašizma v Italiji, ima
mnogo prijateljev, npr. Morgana,
američki vlado, in med američki-
mi kapitalisti v spletu, bržko-
no zato, ker je poglavar Morgan
tudi naydušen "za ene vrste so-
cializem."

Mussolini je dobil od
ameriške vlade pri odpeljovanju
večnega dolga veliko olajšave, ra-
zen tega mu je bil dolg zelo zni-
zan. Morgan mu daje posojila.

V Zedinjenih državah delujejo
Mussolinijevi fašistični organiza-

cije in njihovi agentje nemoteno
tako zelo, da zahtevajo nekateri
kongresniki in senatorji preiska-
vo.

V istem članku beremo:

"Boljševizem je pa diktator-
stvo proletarijata, to se pravi, ne-
kake male skupine držnih ljudi,
ki imajo orozje v rokah."

Deni si roko na čelo in premi-
sljuj: Če je boljševizem dikt-
atura proletarijata, tedaj ne more

biti diktatura "nekake male sku-
pine držnih ljudi, ki imajo oroz-
je v rokah." Proletariat pač ni
nikaka mala skupina. Jako ne-
logično, gospod uredniški članek

je velik diktatorje res slikajo-
s s knežnami na glavi, kosmate
kot jez, z zombi bešimi kakor re-
pa, in v rokah bombe ter bodala,
toda če gre človek v Moskvo, ne
vidi takih zveri niti v zoologič-
nem vrtnu.

Berimo še iz članka:

"V Italiji, kjer vlada fašizem,
kolijo in obesajo ljudi brez vse-
ke obravnave, ker je tako po volji
diktatorje. — V Rusiji je bilo
pod boljševiškim režimom po-
slan in smrt tekom zadnjih de-
vet let najmanj — pomnite naj-
manj — ker podrobnejših podat-
kov ni, 700,000 slovanskih bratov
Rusov. In boljševizmu večinoma
načiljujejo organizirani židje."

V Italiji res kolijo in obesajo ljudi
brez vseke obravnave, ker je tako po volji
diktatorje. — V Rusiji je bilo
pod boljševiškim režimom po-
slan in smrt tekom zadnjih de-
vet let najmanj — pomnite naj-
manj — ker podrobnejših podat-
kov ni, 700,000 slovanskih bratov
Rusov. In boljševizmu večinoma
načiljujejo organizirani židje."

V Italiji res kolijo in obesajo ljudi
brez vseke obravnave, ker je tako po volji
diktatorje. — V Rusiji je bilo
pod boljševiškim režimom po-
slan in smrt tekom zadnjih de-
vet let najmanj — pomnite naj-
manj — ker podrobnejših podat-
kov ni, 700,000 slovanskih bratov
Rusov. In boljševizmu večinoma
načiljujejo organizirani židje."

V Italiji res kolijo in obesajo ljudi
brez vseke obravnave, ker je tako po volji
diktatorje. — V Rusiji je bilo
pod boljševiškim režimom po-
slan in smrt tekom zadnjih de-
vet let najmanj — pomnite naj-
manj — ker podrobnejših podat-
kov ni, 700,000 slovanskih bratov
Rusov. In boljševizmu večinoma
načiljujejo organizirani židje."

V Italiji res kolijo in obesajo ljudi
brez vseke obravnave, ker je tako po volji
diktatorje. — V Rusiji je bilo
pod boljševiškim režimom po-
slan in smrt tekom zadnjih de-
vet let najmanj — pomnite naj-
manj — ker podrobnejših podat-
kov ni, 700,000 slovanskih bratov
Rusov. In boljševizmu večinoma
načiljujejo organizirani židje."

V Italiji res kolijo in obesajo ljudi
brez vseke obravnave, ker je tako po volji
diktatorje. — V Rusiji je bilo
pod boljševiškim režimom po-
slan in smrt tekom zadnjih de-
vet let najmanj — pomnite naj-
manj — ker podrobnejših podat-
kov ni, 700,000 slovanskih bratov
Rusov. In boljševizmu večinoma
načiljujejo organizirani židje."

V Italiji res kolijo in obesajo ljudi
brez vseke obravnave, ker je tako po volji
diktatorje. — V Rusiji je bilo
pod boljševiškim režimom po-
slan in smrt tekom zadnjih de-
vet let najmanj — pomnite naj-
manj — ker podrobnejših podat-
kov ni, 700,000 slovanskih bratov
Rusov. In boljševizmu večinoma
načiljujejo organizirani židje."

V Italiji res kolijo in obesajo ljudi
brez vseke obravnave, ker je tako po volji
diktatorje. — V Rusiji je bilo
pod boljševiškim režimom po-
slan in smrt tekom zadnjih de-
vet let najmanj — pomnite naj-
manj — ker podrobnejših podat-
kov ni, 700,000 slovanskih bratov
Rusov. In boljševizmu večinoma
načiljujejo organizirani židje."

V Italiji res kolijo in obesajo ljudi
brez vseke obravnave, ker je tako po volji
diktatorje. — V Rusiji je bilo
pod boljševiškim režimom po-
slan in smrt tekom zadnjih de-
vet let najmanj — pomnite naj-
manj — ker podrobnejših podat-
kov ni, 700,000 slovanskih bratov
Rusov. In boljševizmu večinoma
načiljujejo organizirani židje."

V Italiji res kolijo in obesajo ljudi
brez vseke obravnave, ker je tako po volji
diktatorje. — V Rusiji je bilo
pod boljševiškim režimom po-
slan in smrt tekom zadnjih de-
vet let najmanj — pomnite naj-
manj — ker podrobnejših podat-
kov ni, 700,000 slovanskih bratov
Rusov. In boljševizmu večinoma
načiljujejo organizirani židje."

V Italiji res kolijo in obesajo ljudi
brez vseke obravnave, ker je tako po volji
diktatorje. — V Rusiji je bilo
pod boljševiškim režimom po-
slan in smrt tekom zadnjih de-
vet let najmanj — pomnite naj-
manj — ker podrobnejših podat-
kov ni, 700,000 slovanskih bratov
Rusov. In boljševizmu večinoma
načiljujejo organizirani židje."

V Italiji res kolijo in obesajo ljudi
brez vseke obravnave, ker je tako po volji
diktatorje. — V Rusiji je bilo
pod boljševiškim režimom po-
slan in smrt tekom zadnjih de-
vet let najmanj — pomnite naj-
manj — ker podrobnejših podat-
kov ni, 700,000 slovanskih bratov
Rusov. In boljševizmu večinoma
načiljujejo organizirani židje."

V Italiji res kolijo in obesajo ljudi
brez vseke obravnave, ker je tako po volji
diktatorje. — V Rusiji je bilo
pod boljševiškim režimom po-
slan in smrt tekom zadnjih de-
vet let najmanj — pomnite naj-
manj — ker podrobnejših podat-
kov ni, 700,000 slovanskih bratov
Rusov. In boljševizmu večinoma
načiljujejo organizirani židje."

V Italiji res kolijo in obesajo ljudi
brez vseke obravnave, ker je tako po volji
diktatorje. — V Rusiji je bilo
pod boljševiškim režimom po-
slan in smrt tekom zadnjih de-
vet let najmanj — pomnite naj-
manj — ker podrobnejših podat-
kov ni, 700,000 slovanskih bratov
Rusov. In boljševizmu večinoma
načiljujejo organizirani židje."

V Italiji res kolijo in obesajo ljudi
brez vseke obravnave, ker je tako po volji
diktatorje. — V Rusiji je bilo
pod boljševiškim režimom po-
slan in smrt tekom zadnjih de-
vet let najmanj — pomnite naj-
manj — ker podrobnejših podat-
kov ni, 700,000 slovanskih bratov
Rusov. In boljševizmu večinoma
načiljujejo organizirani židje."

V Italiji res kolijo in obesajo ljudi
brez vseke obravnave, ker je tako po volji
diktatorje. — V Rusiji je bilo
pod boljševiškim režimom po-
slan in smrt tekom zadnjih de-<br

Joško Owen: Za Solncem

(Nadaljevanje.)

Ta vhod je bil postavljen v 14. stoletju. V ospredju je star most, postavljen od vojaškega arhitekta Giovannija di Sienna. Med zunanjim in notranjim steno je vzidana plošča z relifom kralja Petra Karadjordjevića, delo Ivana Meštrovića. Vhod v Pile je kot lep vrt. Spodaj morje in čeri. Na strani trdnjave, v ozadju visoko gorovje z Napoleonovimi utrdbami in med prehodom med mostom in oziroma so pa olandri, ciprose in male klopice, kjer sede žalubljeni in poslušajo more. Malo vstran je večerni koncert.

Izlet v Cetinje.

Tretji dan mojega bivanja v Dubrovniku smo sklenili, da napravimo izlet v Cetinje. Stane tristo dinarjev za osebo in če je večja družba, je ta interesantni izlet še cenejši. Ob sedmih zjutraj nas je čakal avtomobil spodaj pred hotelom. Pa smo jo odrinili proti Cavatu in se vozili po prekrasni okolici dubrinski.

Vse jutro smo se vozili po strmih cestah skozi cipresne gozdove, oljikine nasade, mimo malih vasic in mestec, proti poldnevu pa smo zapeljali v Boko Kotorsko. Od tu smo napravili velikanski obkrog celega zaliva akozi Erege-novi, Risan, Perast itd. do Kotorja.

Lepa vožnja.

"Na vozu so bili poleg nas treh še en nemški Poljak s sinom. V poznejšem razgovoru sem zvedel da je bil poročevalce za čikaško Abend Post. Potem pa eno sitno nemško deklec s papirnatim solnčenikom, katerega je vedno ti-kala našemu Šoferju pod nos, kar je nas posebno na strimih nevarnih krajih delalo v resnici ner-vozne. Šofer, prijazen Dalmatince, je bil preveč vlijuden, da ni protestiral, samo casil, kadar ga je že praskal solnčnik po obra-zu, je zamahnil z ruko kot da od-ganja brončajo." Na hale veliko veselje je, ko smo bili že na oni strani Porasta, zapihal pošten morski veter in ji obrnil solnočnik. Vrgla ga je v morje.

Cel Kotorski zaliv je nekaj nad vse lepega. Z velikim zgodovinskim ozadjem je že od nekdaj igral važno vlogo v razvoju tamnojih rodov. Tu še danes stoji staro mesto Risan, stolica ilirskih kraljev, znano še izpred četrtega stoletja pred Kr. Leta 168 pred Kr. je prišel Risan in osta-la Boka pod rimsko oblast. Vsa ta mesta ob zalivu so bila v večini pod oblastjo. Benetci od konca srednjega veka pa do pada ne-bečanske republike. V tem času so padle tudi večkrat v roke Turkom.

Kotor.

Kotor, kot ostala mesta, je vi-del svoje slavne dneve. Za časa beneške slave in modi je tu aristokracija zidala palače, katere stoe danes prazne in so neme-prite nekdanjega bogastva. Ko se pelje skozi Perast, vidi celo mesto kamenitih palač z lepimi balkoni – prazne, brez vrat in oken. Kotor sedaj nima več tista prometa kot nekaj ali za časa velike avstrijske mornari-cke. Pravili so mi, da se sedaj že obrača na bolje.

V Kotorju smo se ustavili eno uro, katero smo porabili za ogled mesta. Kotor se prvič omenja v sedmem stoletju po Kr. Do dva-najstoga stoletja je ostal pod bi-zantinsko oblastjo kot del bizantinske Dalmacije. Zatem je prišel pod srbško oblast in poznaje pod besansko. Benetci so ga zavzeli leta 1420, in po padcu Benetov leta 1797 je prišel pod avstrijsko oblast.

Kotor je beneško mesto. To opaži takoj pri vhodu. Četudi je bilo v večini prebivalstvo slovan-

sko, so bili gospodari Benečani in to vidiš povsed v mestu. Zelo zanimiv trg, kjer so vse narodne noše, ne samo dalmatinske ampak tudi iz Črne Gore in drugog. Zatem je celo število zelo starih cerkv. Eno, Sv. Trifona, smo si ogledali. Ta svetnik, katerega ostanki so bili pripeljani v Kotor leta 820, je patron mesta. Sedanja cerkev je bila postavljena leta 1166. Je zelo lepa, okrašena s stebri iz marmorja, oltarji in drugimi starinami. Ima tudi velik in znamenit relikvijat, katerega smo pustili v mru. Cerkovnik, star prijazen možiček, nas je vodil in razlagal zanimivosti. Posebno se mi je podpadla naša Nemka s solnčenikom: Skakala je okrog in hotela vedeni vse podrobnosti. Cerkovnik se je mučil s svojo nemščino in malo smo mu pa še mi pomagali, tako da je dokle razumelo. Kadar je omenil cerkovnik, da je ta in ta stvar iz 8., 10., 13. in 14. stoletja, je dekle zaplovil "Ja so!" In ta "so" je bil tako dolg kot da ima šest "o" mestno enega. Če je pa bila stvar iz posnejših časov, naprimer iz 16. ali 17. stoletja, je pa čisto nakratko rekla "so", pa je šla mimo. Ogledali smo si še vyzidane plošče, ki komemorirajo zmago nad Turki v letu 1570, nato pa odirnili nazaj proti vozu. Voznik je nas že precej nest्रpno čakal. In odpeljal smo se proti Lovčini.

Izlet, ki vam ga ne bo žal.

Predno grem dalje, opozarjam tiste, ki gredo drugo leto v domovino, da naj nikar ne pozabijo napraviti to turo. Še danes, kadar zaprem oči in pomislim na-za, vidim vse pred seboj, celo pot, kot da je bilo včeraj. In kakšna pot! Spodaj Boka Kotorska, pred nami zgodovinski Lovčin. Mudilo se nam je. Av-tomobil je tulil in drvil po prashi-cesti, katero so zgradili Av-strijek iz vojaških razlogov. Vi-sig in višje se pomikamo, skoro se ti vrti v glavi, ko pogledaš v ni-zino in se vodno se vozimo kvíšku po zig-zagni cesti, ki izgleda da ji ni konec. Nepopisljiv raz-glej. Spodaj višnjevo morje, ki v veliki daljavi postaja popolno-ma azurno, na levu strani Alba-nko gorovje, direktno za nami pa dalmatinski griči, kateri dobiva-jijo skorom visokih gora. Gli-rijozen pogled. Ni polja, ni pšenice in nikjer ne vidiš koruze in gozdov, kot smo jih navajeni mi – ali tista divja golota, tista ka-menita polja, posejana s cipresami, se ti neizbrisno vtisnejo v spo-min. Nikoli ne pozabiš te slike.

Bližamo se Črni gori. Šofer se obrne in pokaže malo pikto visoko na gori. "Njegušev grob." Kmalo smo v Njeguševem prelazu in v Črni gori.

V Črni gori.

Črna gora (nekdanja Zeta) in njena zgodovina je Slovence dobro znana. Veliko se je časi pisalo v naših patriotskih listih o junaških Črnogoreh in njih slavnem knezu. Resnica je, da ima Črna gora s svojimi žilavimi gorjanmi res junačko zgodovino. Četudi nominalno pod turško oblastjo, so bili ti gorjanci posebno v 16., 17. in 18. stoletju skorom neprestani borbi s Turki. V teh dolgih in težkih bojih so Črnogoreci silno trpeli. Naravno je, da je Črna gora postal nekaj čisto posebrega, nekak slovenski Moroko. Moški samo vojaki, skoro v neprestani borbi, in ženske – za delo.

Seve, danes ni več kot je bilo za časa "knjaza," ali bolje kralja Nikite. Nič več ne vidiš do zorb oboroženih Črnogorcev s handžarji in pištoljami, ki bi se spre-hajali po Cetinjskih ulicah. Ju-goslovanska vlada jih je razorozila. Jaz tu temu ne bom ugovar-

(Dalje prihodnjic.)

Cemu napredna društva val-e naselbine ne oglašajo svojih pri-reb tudi v "Proletarcu"?

Lične tiskovine, hitro in po zmernih cenah, vam izdelo

TISKARNA "SPRAVEDLJOSTI"

Last Češke federacije S. P.

2534-36 So. Kedzie Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Crawford 3333

"Proletar" se tiska pri nas.

Književni Vestnik

KNIGE CANKARJEVE DRUŽBE.

"Cankarjeva družba," ki je bila ustanovljena v začetku prošlega leta, je izdala v jeseni svojo prvo skupino knjig, stiri po steviju 24.000 izvodov. Tako je že v prvem letu tisoč članov. Stiriindvajset tisoč knjig v začetnem koraku, to je uspeh, ki so ga ustavovitelji "Cankarjeve družbe,"

želi, jo lahko posilje skozi knjigarjo "Proletar." *

"Medju našim narodom u Americi" je naslov broširane knjige, ki jo je pisal Ivo F. Lupis-Vukić, bivši urednik in izdajatelj Hrvatskega Glasnika v Chicago. Sedaj živi že par let v Dalmaciji, svojem rojstnem kraju. Knjigo je izdala Pučka Prosvjeta v Splitu. Stane 25c in se naroča pri Pučki Prosvjeti, Split, Jugoslavija.

Koledarček S. N. P. J., letnik 1930. — V založbi SNPJ. v Chicago je izšel licenčni koledar, ki vsebuje datume in prostor za beležke, podatke o SNPJ. in nekaj o drugih podpornih organizacijah, o poštini pristojbinah, računske tabele itd. Cena koledarja je 25c. Dobri se ga pri tajnikih društev in v upravnosti "Prosvete".

Koledar Cankarjeve družbe za leto 1930, ki ima 168 strani. Vsebuje "Pogled v svet", "O milijonarju, ki je ukradel solnce" (Wolker), "Kaj bi pomlad" (Petzold), "Na povratku iz Rusije" (Jaroslav Hašek), "Zadržništvo in delavski pokret" (Uratnik), "Matija" (Nace Mihevc), "Nova Šola" (Seliškar), "Črtica iz tragedije" (Vuk), "Slovenska socialna književnost" (Taipa), in razen tega imajo koledar še celo vrsto člankov, črtic, opisov, pesmi, informacij, pravila družbe in izredno mnogo slik. Zastopani so v njemu vsi slovenski delavski pésniki.

"Daj nam danes naš vsakdanji kruh" je povest, katero je pisal čitaljem "Proletarca" znani pisatelj Angelo Cerkvenik. Vsake-mu, ki jo bo bral, bo ugavila.

V tretji knjigi je razprava dr. Dragotina Lončarja pod naslovom "Kako je nastalo današnje delavstvo in njegovo gibanje", ter spis Filipa Uratnika "Prebivalstvo in gospodarstvo Slovenije". "Mož z brzgotino" je povest ameriškega pisatelja Jack Londo-na, ki jo je za "Cankarjevo družbo" prevel Tene Šeliškar.

Vse štiri knjige Cankarjeve družbe je tiskala Ljudska tiskarna v Mariboru.

Citateljem jih priporočamo v naroditev. Naročila sprejema, kot že omenjeno, "Proletarčeva" knji-

garna, ki bo bral, bo ugavila.

"Izzeljenik", koledar za leto 1930, ki ga je izdala Zveza organizacije izseljenika v Zagrebu. — Vsebuje podatke o jugoslovenskih naseljenicih v severni, južni in centralni Ameriki, članke o jugoslovenskih kolonijah, statistične podatke, o organizacijah izseljencev, njihovem časopisu, cerkvah, duhovnikih, solah, dvoranah itd. Cen-a 10 Dinarjev.

Zadružno delo

Ljubljana, 13. novembra 1929.

V Jugoslaviji so zadržarji prav pridno na delu. V nekdanji Sloveniji (sedaj se ta uradno imenuje "po-dravsko banovina") pa še prav poselje. Delavci in kmetje vodo, da je na zadržini podlagi mogoče dosegati uspehe. Ko ni bilo zadrži in so bili izposojevalci denarja bogati oderuhi, so bile izposojevalne obresti zelo vi-soke. Na Krasu je veljalo pravilo "renik za renš" ali forint za forint – tedaj 100%. V južnih krajih Jugoslavije velja še danes: banca za banko (bankovec za 10 Din imenuje Srb banko).

Nova ustanovljena Priviligirana agrarna banka bi imela biti Centralna zadržna banka. Razvoj pa je banko preuredil v navadno banko, ki se mila počati z individualnimi krediti. Ta razvoj je presenetil zlasti srbske in hrvaške zadržarje, ki so polagali mnogo nad v Priviligirano banko. Vsi ti sedaj blagrujejo Slovence odnosno "Podravce," ki so si omisili avtonome, svoje "Zadržne banke."

Dobili bomo tudi nov zadržni za-kon. Doslej veljajo povsed zadržni zakoni, ki so veljali pred vojno, tako za slovenske kraleje v Dalmacijo avstrijski, za hrvaške stari ogrsko-hrvatski, za Voivodino ogrski itd. Slovenski zadržarji (Anton Kristan, Anton Kralj, dr. Janko Kersnik, dr. F. Krzan, Fr. Terček in F. Smidž) iz

vseh starih slovenskih zadržnih zvez-za izdelali povsem nov zadržni za-kon, ki bo menda te dni ugovoren.

Zadržna banka v Ljubljani (Mi-kloščeva cesta 13) se zelo lepo raz-vija. Iz poročil, ki jih objavljajo zadržni listi, je videti nesporočno njen napredek. Priporočamo jo ameriškim rojakom.

Konzumno društvo za Slovenijo r. z. z o. z. je že 8. dec. t. l. imelo svoj redni občni zbor v Ljubljani. V oktobru in novembру so se vršila pri vseh oddajališčih članska zborovanja, ki so dobro uspela. Želite lani ustanovljeno starostno zavarovanje zadržarjev je bilo predmet živahnih raz-prav. Konzumno društvo za Slove-nijo ima 17.000 družin (cirka 85.000 duš) v svojem sklopu.

Zadržni koledar za l. 1930 je že izšel. Zelo lepo in podobna je vse-bina. Uredil ga je zadržar Anton Kristan. Med spisi je zelo lepo članek o pokojnem Jožetu Zavertriku s sliko. Zadržni koledar se dobri pri-Pravljenci.

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. orga-nizacij.

JANUAR.

WAUKEGAN, ILL. — Pod avpi-cijo kluba it. 45 JSZ. vorzori dramski edek kluba it. 1 JSZ. tridejanska dramska "Mrak" v nedeljo 12. januarja. CHICAGO, ILL.—V nedeljo 26. januarja vprizorja klub it. 1 Upton Sinclairjevo drama "The Machine" v dvorani ČSPS.

FEBRUAR.

COLLINWOOD, O. — Veselica in predstava kluba it. 49 JSZ. v nedeljo 2. februarja v Slov. del. domu.

CLEVELAND, O. — Veselica in igra "Za narodov blagor" v prizori-klub it. 27 JSZ. v nedeljo 9. feb. v Slov. nar. domu.

CONEMAUGH-FRANKLIN, PA. — Pustna veselica kluba it. 5 JSZ. v soboto večer 15. feb. v Izobraževal-nem domu na Franklinu.

MAREC.

STRABANE, PA. — Pustna veselica kluba it. 118 JSZ. v soboto večer 1. marca v dvorani dr. it. 138 SNPJ.

BARBERTON, O. — Maikradna veselica kluba it. 232 JSZ. na Pust-ni večer 4. marca.

CHICAGO, ILL.—Predstava dram-skoga odseka it. 1 v nedeljo 30. mar-cu v dvorani ČSPS.

APRIL.

CHICAGO, ILL.—Koncert "Save" v nedeljo 27. aprila v dvorani ČSPS.

DETROIT, MICH. — Pustna veselica slavnostna kluba it. 114 JSZ. v soboto večer 27. aprila v Hrvatskem domu na Kirby Ave.

MAJ.

CHICAGO, ILL.—Dne 1. maju naša slavnostna kluba it. 1 v dvorani SNPJ.

OSMI REDNI ZBOR J. S. Z. dne 30.-31. maja ter 1. junija v mestu ki ga članstvo določi meseca januarja s splošnim glasovanjem.

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporoči datume svojih priredb, da jih uvratimo v ta seznam.)

Sodrugom v Clevelandu.

Seje kluba it. 27 JSZ. se vrne vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narod. domu. Sodruži, prihajajo redno na seje in pridobivajo novih čla-nov, da bo mogel napraviti cim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

Bi radi knjige? Precitajte členik knjig v tej številki "Proletarca".

SELITEV URADA

Urad JUGOSLOVANSKEGA STAVBINSKEGA IN POSO-JILNEGA DRUŠ

HANS KIRCHSTEIGER:

Pod spovednim pečatom

(Roman, poslovenil E. K.)

(Nadaljevanje.)

Bil je veliko dragocenjši in umetnejši od enostavnega stanovanja božjega. Cerkev je bila že davno vajena, metati ljudi vun. Smatrali se je moral celo srečnega, če se je spomnil na sto in sto podložnikov onega škofa, ki jih je vse pometal v ječo ali pa pognal iz dežele, ker so bili verovali v Boga, nego v njegovega modrokravnega namestnika v kneževski prestolnici. Zato pa je bilo zapisano na mirarnatem spomeniku, da je bil celos defensor fidei. Goreč branitelj vere. Ali katere vere? Mar one, ki jo je Jezus učil? Te vere se ne razdirja z vengrami in grmadami.

Kako veselo so peli zvonovi! Tisti zvonovi, ki so peli svoje veselje pesmi že na zemlji slavobitni cerkvi med rožljanjem verig in med psalmi ujetih protestantov; tisti so peli med hitem in jokom mater, katerim se je vzel otročič od pris, da bi se jih izpreobrnilo na kneževno vero, v tem ko se je pregnalo neverne starše iz domovine in domačije.

In kako je gledal grof s svojega spomenika na mimo idoča kredla tujih ljudi iz vseh dežel! Morda je med njimi marsikateri potomec onih pregnanih protestantov in knez se še obrniti ne more v svoji srebrni krsti. Ali dobro lastnost so imeli vendar oni delzelnici in cerkveni knezi; spričo Boga niso bili ponosni. Milostno so dovolili, da je odrešil tudi nje s svojo rdečo krvjo, čeprav bi se bilo podalo odrešenje z modro krvjo bolje stanovničasti grofov in knezov. Tembolj je bil lahko Bog ponosen na svoje namestnike iz najstarejših plemiških rodovin. Seveda že bi bili morali biti tako siromašni kakor sveti apostoli, bi bili zavrnili lepe naslove brez sredstev.

Ali župnik ni imel več časa za take brezbožne misli, ki jih je zbudilo veselo petje zvonov. Oddati je moral svoje pismo.

Precjer plah je natihoma potkal na umetniška vrata stare patricijske hiše. Srce mu je bilo glasneje, nego tresoči prsti. Saj je bilo protestantsko stanovanje, kamor je imel vstopiti katoliški duhovnik v prosilnem pismom.

In kako brez misli na čas je prišel! Tudi v težišči je bil čas za kosilo, kakor pri kardinalu. Razloček je bil te v tem, da so postavili tukaj ščen krožnik na mizo.

XXX.

Dva dne pozneje srečamo župnika v vasi, prav v osrčju k nebu štrelčnih planin. Njegov škof ga je sicer odstavil in mu je celo slekel duhovniški oblik, vendar mu bo všeč, da ga imenujemo župnika.

Toda — gospod župnik, kako morete biti takoj ponosen? Sprejeti niste hoteli miločine, ki vam jo je prava ljubezen do bližnjega ponudila z iskrenim srcem? Z delom si hočete zasluziti vsakdanji kruh? Kaj pa znate delati? Ali hočete pisati s krvavimi prsti? Da mora biti? . . . Kaj pa bolečine? Mnogo ste že trpeli in rana v sru peči bolj? . . . Verjamemo.

S pismom, ki ga je prinesel s seboj, je župnik namreč dobil dela. Ali v Solnogradu ni mogel živeti s tem. Tam bi s svojim zasluzkom komaj plačal stanovanje; več, nego je zasluzil, pa ni hotel sprejeti.

Zato je odšel, tja v vas, kjer so ga planine zopet tako prijazno pozdravljale, kakor v Gospojni. Malo izba v leseni hiši je njegovo stanovanje, preživila se s kmečko hrano, studenec pred hišo mu je pa gostilna. Vsak četrtek mu se delpelje na voz z veliko plaho zgotovljeno do v Solnograd, od tam mu pa prinese nejščno plačo.

Tako živi, pač ne srečen, ali vendar zadovoljen. Če rane ne zacelijo, se jih človek vendar privadi.

Zivel je v strogo katoliški občini. Nekdaj so tukaj prebivali protestantski kmetje. Ali pregnali so jih; samo otroke so pridržali tukaj in od teh otrok protestantskih staršev izhaja sedanja katoliški rod.

Župnik — ne goreči župnik v vasi — temveč župnik Hercog, je bil najslabši kristjan v občini. Ob nedeljah ni hodil v cerkev. Ljuba mu je bila priprosta vaška cerkvica, ali bilo mu je nemogoče, stopiti vanjo, ko je stal drug duhovnik pred oltarjem ali pa na prižnici — tam, kjer bi bil najrajuši sam. Tudi ga ni še nihče videl, da bi šel k izpovedi. On, ki je tolkat pretpel, ker je visoko spoštoval spovedni pečat, ni mogel stopiti sam kot grešnik v spovednico, v kateri ni več smel sedeti kot tolažeč dober pastir.

Zato je pa sedel vsak večer, ko je že vsa vas počivala v sladkem spanju, gori na gricu in njegova pobožnost je plavala iz višave dol k tih cerkvici s slabo razsvetljenimi okni in po onih nitkah se je vratil tudi božji mir v njegovo srce.

Gorski velikan so se mu pridruževali v slavi neskončnega Boga, ki je tukaj sezidal krasnejšo palaco, nego ubogi planinski kmetje v cerkvici.

Razven hribov pa je našel tukaj še druge ljube prijatelje: otroke in reveže. Tudi brez du-

hovniške oblike je bil zanje kmalu pravi duhovnik. Saj so bili otroci in reveže povsod njegovi ljubljenci. Sam je bil v svojem čistem, nedolžnem srcu otrok klub sivim lasem. In po bogastvu ni hripenil nikdar. Ako je bil prej med blaženimi siromaki na duhu v smislu evanđelija, so bili sedaj reveži njegovi pravi bratje. Kako lepo je znal stari mož pripovedovati otrokom, če so se brez strahu zbrali zunaj na ledini okrog njega. Vse drugače je pripovedoval ta mož o ljubem Bogu in o dobrih ljudeh, kakor v šoli gospod župnik z leskovko v strogi roki.

Dober človek si zna tudi v prognanstvu ustvari domovino, ker nosi povsod mir srca seboj.

Seveda stare vedrine ni našel več. Zato je mislil tem manj na izgubljeno župnijo in tem več na strašni čas svojega jetnista v samostanu. Tedaj je krepko dihal z gorskim zrakom nanovo pridobil prostost, namesto zatohle trohnebe v samostanski celici. Oko se mu je svetilo, ko je sijalo na njegove sive lase jasno solnce, ki ga ni bil nikoli videl med umazanimi stenami svoje ječe. Glavno pa je bilo, da je zopet lahko živel med ljudmi, pač reven, ali pošten. Bilo mu je, kakor bogatinu, ki ima lepo hišo. Ali naenkrat trešči strela vanjo in sam je v nevarnosti, da bi bedno poginil vognu; v zadnjem trenutku, ga pa rešijo. Berac je sicer, vse mu je vzeto in vendar je vesel in hvaljen za rešeno življenje.

Ze nekajko mesecov je Hercog v tej zadnji domovini, kjer že vidi ob cerkvenem zidu prav zadač v kotonu siromakov svoj grob.

Tudi kmetje so bili prijazni tuju. V gospodarstvu jim je znal tako dobro svetovati, kakor bi bil že sam kmet, a bil je tudi tako izkušen, kakor odvetnik. Mlekar in Zajčar sta imela že dolga leta pravdo in sedaj ju je poravnal pisar. To že ni bilo kar tako.

Tudi poljedelsko zadružno so že hoteli ustavoviti, ker jim je ta mož jasno dokazal, kako koristna bi bila.

A najlepje je to, da stori vse zastonj.

Samo vaški župnik je gledal z neprijaznimi očmi na tega kozla med svojimi ovčicami. Na pridigo ne hodi, še nobene mače ni placač, celo nekemu dñinarju je svetoval, naj rajši kupi čevlje svojim otrokom, kakor da bi daroval težko zasluzene krajcarje klerikalnemu vseučiliškemu društву.

Ali glavni vzrok, da župnik ni bil naklonjen svojemu neznannemu sobratu je bil v njegovi ljubomnosti. Uboga para pisarska si je pridobil v najkrajšem času največje spoščovanje v celi župniji, kar se njemu ni posrečilo tekom dolgih let. Gotovo so poslali sovražniki cerkve tega zapeljivega v občino in — to je izvedel od seba — ima z njimi tajne zvezze, pa ga bogato plačajo.

In res — tudi tukaj ni župnik umel najti domovja in zadnjega prostorja na pokopališču. Ali tega je bil sam krov. Zima je bila blizu, sneg je zapadal nižje in nižje v dolino. Tребa je bilo drvo. Zato je pa treba denarja. Zaslužil je konaj toliko, kolikor je potreboval za skromno hranilo. Miločin, ni jeman. Tudi mu je ni bilo traba. Bil je že leta in leta član katoliškega duhovniškega podpornega društva in pridobil je z dolgoletnim vplačevanjem pravice do podpore. Tukrat, ko je bil vstopil v lepo društvo, seveda že ni stutil, da pride sam nekoč v žalostni položaj, da bi potreboval dobroto društva. Samo iz ljubezni do ubogih sobratov ga je vsako leto radodarno podpisal.

Ali sedaj ima sam po pravilih pravico do podpore.

Toda — gospod župnik, kaj vam prihaja na misel? Ali že veste, da je vaš škof načelnik društva? Sklicujete se na društvena pravila? Kaj ste pozabili, da pravi vaš škof vedno: Jaz sem škof in storim, kar hočem? Rajši ne pišite, pa si prihranite znamko. Za onih deset vinjarjev si rajši kupite kruha.

Kaj? Pisali ste že? Obžalovati se vas mora, ker ne dobiti niti odgovora, kaj že le denarja? Polozaj je popolnoma jasen. Škof po reče: Naše društvo je za podpiranje ubogih duhovnikov, ker vam je zrezal duhovniški dostojanstvo s prstom, torej za vas tudi ni podpora po društvenih pravilih. Ne verjamete tega? Mislite na pravčnost in na ljubezen do bližnjega? Ubogi mož, kaj se nimate dovolj izkušen, da ste že tako praznovneti? Rajši zmrzuje po zimi, da otrpnete popolnoma, kajti v sruh vseh življenj je več mraza, kakor v najhujši zimi. Se ne verjamete tega? Bog daj, da vam ne bi bilo treba verjeti.

Prišel je dan, ko slavi cerkev praznik vseh svetnikov božjih. Minulo je leto dni, odkar je bil župnik dobil vabilo k svojemu škofu. Celo leto je preteklo, odkar je bil župnik zapustil svojo župnijo, brez slovesa. Celo leto: ali kakšno! Leto, da si ni moč mislit strašnejšega. In vendar mu je imelo slediti še mnogo žalostnih let.

Od dne do dne je zaupljiv župnik čakal na svoj delež iz društvene blagajne. Seveda zmanj. Hribiš je bil že tak mraz, da je v nezakurjeni izbi komaj držal pero v roki.

(Dalje prihodnjič.)

Delavstvo in jugoslovansko vprašanje

PRED DVAJSETIMI LETI

Jugoslovansko socialistično delavstvo je reševalo problem jugoslovanskega zedinjevanja konstruktivno in praktično, še ko so poznej "narodnjaki" izkoristili svojo lojalnost "kroni" in njeni vladci. Frizerji so prihajali vedno v trditvijo, da smo "protinarodni," da smo internacionali, da ne spuščamo Ješka svoje matere, medtem pa je socialistično delavstvo delovalo in deluje za rešitev narodnosti in socialnih vprašanj na način resnice in pravčnosti. Dvajset let nazaj v Avstriji so bili varno propagirati sedenja Jugoslovjanov. Socialna demokracija pa je otvorjena propagirala. Sledeli članek je povzet po "Delavski politiki" z dne 30. novembra prejšnje leto:

Prva Jugoslovanska konferenca v Ljubljani.

Kongres jugoslov. soc. dem. stranke, ki se je vrnil leta 1909 v Ljubljani, je načelni izvrševalni odbor, da se sporazuje z ostalimi bratskimi strankami in da skliče konferenco, ki se naj bi bavila v političnih in kulturnih problemih jugoslovanskega vprašanja. Tedanja politična doba na slovenskem jugu je bila precej burna. Kratko prej se sprejela dne 21. novembra 1909 v Ljubljani.

resolucijo, ki jo je konferenca soglasno sprejela. Ta resolucija, znana pod imenom "Tivolska resolucija", je od takrat dalje predstavljala narodno-politični program Jugoslovanske socialistične stranke Jugoslavije.

Tekst resolucije, ki je bila sprejeta dne 21. novembra 1909 v Ljubljani.

S stališča razvojnega pojmovanja izjavlja Jugoslovanska socialistična demokracija programatično:

1. Avstro-ogrski Jugoslovani smatrajo za končni smoter svoje narodno-politične stremljenja popolno narodno združitev vseh Jugoslovjanov ne glede na različnost imena, vere, pisave in dialektov ali jezikov.

2. Kot deli velikega enotnega naroda stremimo, da se konstituiramo kot enoten narod, ne glede na vse umetno napravljene državnopravne in politične skupnega kulturnega in političnega dela, ne glede na današnje politične formacije in meje. Zlasti smatra potrebnim sporazumevanje o skupnem narodnem jeziku in pravopisu, kot prvem predpogoju popolnega narodnega življenja Jugoslovjanov. To pa je dosegljivo le s sistematično postopno kulturno politiko v vseh delih tega naroda.

3. K temu končnemu cilju nas vodi le neumorno delo in bo na podlagi obstoječih realnih političnih razmer in naprav sedanje dvanajstne Avstro-Ogrske, bo za popolno demokratizacijo vseh narodnih, državnih in političnih institucij. Zlasti je boj za splošno, enako in trajno volilno pravico v ogrskih državnih zborih v hrvatski in bosensko-hercegovski sabor in vse avstrijske deželne zbrane odločilne važnosti. Iz tega razloga izjavlja konferenca, da je treba politični boj za koncentracijo vseh sil v tej smeri in v tem delokrazu smatrati za najvažnejšo nalogo jugoslovanskih socialistično-demokratičnih strank.

Jugoslovani, razcepjeni ne le politično na osmih državnih, odnosno upravnih teritorijev, temveč tudi kulturno na štiri dele, nazivajoče se narode, so tako oslabljeni, da le fiktivno žive samostojno življenje, ne da bi imeli v sedanjem položaju potrebnih pogojev za ustvaritev takih kulturnih razmer in pozicij, da bi se mogli kot narod ali narodi popolno razvijati poleg drugih kulturnih narodov.

Dejstvo je, da so se po edini deli Jugoslovanstva vsled politične razcepjenosti, vsled dolik z raznimi tujimi narodi, vsled vplivljanja raznih gospodarskih sfer v marsičem diferencirali. Na drugi strani pa je dejstvo, da vse, temveč tudi razlike po svoji naravi in po svojem obsegu niso take, da bi b' opravljevalo separacijo posameznih delov in cepitev na štiri narode, osobito je ta separatizem škodljiv, ker noben izmed teh posameznih delov nima moči, da izobrazi svoje narodno življenje. Nasprotno pa bi si mogli vsi deli kot ena narodna celota ustvariti vse pogoje narodnega življenja in krepljega kulturnega razvoja v prid sebi in splošni kulturi.

Jugoslovanska socialistična demokracija smatra sedanje jugoslovanske narode le za elemente, ki

CENZUS V LETU

1930.

To leto bomo imeli v Zedinjenih državah ljudsko štetje, ki bo v marsičem veliko popolnejše, kot pa so bila prejšnja ljudska štetja v tej deželi. Začelo se bo v mesecu aprila. Tisoče ljudi bo vposljenih pri tem delu.

Cenzus biro je imel prvotno namen beležiti tujerodec po državah, iz katerih so se priselili, nameno po narodnosti. Na pristik narodnosti skupin se je to namerilo opustilo, zato da Nemci še žet na Neimea, pa naj prihaja iz Italije, Jugoslavije, Češke ali pa iz Nemčije. Slovenec, čigar rojstek je v današnji Italiji, bo štet za Slovenec, medtem ko bi bil po pravilih brez posledic.

Vsek poedinec bo moral odgovoriti na približno 30 vprašanj, kar se tiče statistike o prebivalstvu. V poljedelskem seznamu pa bo takšna statistika o ameriških poljedelcih popolnejša kakor kdaj poprej. Seznam o prebivalstvu bo vseboval vprašanja o stanovanju, imenu, družinah, dolgoti bivanja v domačini, dobitnikih, osobičnih popisovalnih

strojev, "poroča FLIS, "ki tabulisajo karte, vsebujejo do 60 podatkov, tako hitro, da se tabula 25.000 kart lahko dovrši v eni uri. Stroji izbirajo karte po podatkih o starosti, spolu, narodnosti itd., in seštevajo počitne podatke v hitrosti 125.000 kart.

Prvič v zgodovini bo cenzus bil nabiral podatke o številu hišnih posestnikov. Prvič bo vsak dežel, ki je najemni delavec, moral odgovoriti na vprašanje, ali je zaposlen, ali brez dela. Na ta način se prvič ugotovi točno število brezposelnih.

Vsak poedinec bo moral odgovoriti na približno 30 vprašanj, kar se tiče statistike o prebivalstvu. V poljedelskem seznamu pa bo takšna statistika o ameriških poljedelcih popolnejša kakor kdaj poprej. Seznam o prebivalstvu bo vseboval vprašanja o stanovanju, imenu, družinah

Madžari in MacDonald

V liberalnih in socialističnih krogih Evrope je vabudilo nejedno poročilo v madžarskem času "Az Est," ki izhaja v Budapešti, datirano 5. oktobra, poslano iz New Yorka, ki se je v bistvu glasilo: Nas poročevalce je vprašal MacDonalda ob priliki njegovega prihoda v New York na posvetovanja s predsednikom Hooverjem, kaj misli o aspiracijah Madžarske za revizijo trianonske pogodbe. MacDonald se je izrazil zelo prijateljsko, da pozna Ogrsko, da razume situacijo zelo dobro, in da je o odnosajih Madžarske zelo dobro poučen in da se strinja s prizadevanji za revidiranje Trianonske pogodbe v prilog Ogrski. Podpisani je bil pod tem poročilom Zoltan Cankar.

Mednarodni departmément angleške delavske stranke je poslal MacDonaldu pismo, v katerem ga vprašuje, koliko je resnica na tem intervjuju. Odgovoril je v imenu premiéra njegov privatni tajnik sledče: "Nalogu imam sporočiti vam, da je ves intervju kačor ga je priobčil "Az Est," če-

sto navadna fabrikacija (izmišljotina). Reporter je vprašal MacDonalda, kaj misli o Madžarski, in on mu je odvrnil, da tu (v New Yorku) ni ne čas in ne prostor, kjer bi odgovarjal na takva vprašanja."

Nato mu je MacDonald obrnil hrbit. Informacijski biro socialistične internacionale, ki nam pošilja to pojasnilo, pravi, da se rezimski listi na Ogrskem čestokrat poslužuje takih fabrikacij v namenu, prikazati ljudstvu in svetu, da državniki velikih sil simpatizirajo z njihovimi aspiracijami in z reakcijo, ki je na vladii.

Papežev državni tajnik Gaspari resigniral

Kardinal Peetro Gaspari, ki je bil skozi prošli petnajst let državni tajnik pod papežem Benediktom XV. in Pijem XI., je dne 23. dec. sporočil sveti stolici, da resignira. Star je 77 let. Poročajo, da ga nasledi kardinal Eugenio Pacelli, ki je bil papežev nuncij v Berlinu. Pravijo, da je pri logičen naslednik Gasparija in treniran član vatikanske diplomeije.

Pešni pesni, igre.
Angleške knjige socijalne in znanstvene vsebine.

ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI.

Albrecht Ivan: Srce, novele, vez. 50

Album slovenskih književnikov (uredil dr. Janko Siebinger), vsebuje opise in slike slovenskih književnikov od Trubarja dalje. Fina vezba. 50.00

Andrejov Leonid: Plat zvona, ne eje, vez. 45

Povest o sedmih obešenih, posvečena L. N. Tolstemu, vez. 50

Arcibald H.: Sanin vez. 1.50

Asov Vladimir in Teffi: Humoreske, groteske in satire, broširana. 60

Barbusse H.: Ogenj, dnevnik dejetnosti, povest iz svetovne vojne, vez. 1.25

Bog in teme: (ruski pisatelji) broš. \$1, vezana. 1.25

Bobinjev P.: Svetobor, povest iz konca enajstega stoletja, broš. 50

Bulwer L. E.: Poslednji dnevi Pompejev, I. in II. del, broš. 1.50

Burroughs Edgar R.: Tarzan, sin opice, vez. 1.00

Tarzan v svet, vezana. 1.00

Tarzanove živali, vezana. 1.00

Tarzanov sin, vezana. 1.00

Tarzanova mladost v džungli, vezana. 1.00

(vseh pet knjig \$4.50)

Calco L.: Cerkevne misli, povest iz sedanosti, broš. 75

Cankar Ivan: Podobe iz sanj, vezana. 75

Moje življenje, vez. 85

Cankar Ivan: Zbrani spisi:

I. zvezek: Erotika, izdaja 1902; Erotika, izdaja 1899; Pesni 1892-1898; Vinjeti, vezana. 2.00

II. zvezek: Črtice in povesti ter Kritični in polemični spisi, vezana. 2.00

III. zvezek: Jakob Ruda, Potovanje Nikolaja Nikiga, Za narodov blager. Črtice ter Kritični in polemični spisi, vezana. 2.00

IV. zvezek: Knjiga za luhomiselné ljudi in Tuji, vez. 2.00

V. zvezek: Krajs na Betajno, Na klanec in Črtice, vezana. 2.00

VI. zvezek: Ob zori, Življenje in smrt Petra Novijana in Hilja Marije pomočnice, vezana. 2.00

VII. zvezek: Mimo življenja, Črtice in novele ter Kritični spisi, vezana. 2.00

Vseh 7 knjig skupaj 13.00

Cankar Izidor: Objiki pri slovenskih pisateljih in umetnikih, vez. 1.25

S poti potopisne črtice, broš. 75

Cankarjev sbornik, vez. 1.00

Cehov Anton P.: Sosedje in druge novele, broš. 50

Chesterton G. K.: Četrtek, fantastični roman, broš. 50

Čecholoušek P.: Jug, zgodovinski roman, 616 strani, broš. 75c. vez.

Cigler Janez: Detaljica ali življenje treh kranjskih bratov francoskih vojakov, broš. 45

Coloma Louis: Boy, roman, vez. 40

Coloma-Poljanec: Kraljica mudenica, zgodovinski roman, broširana. 75

Concourt Ed. De: Dokle Eliza, roman, broš. 60

Dickens Charles: Božična pesem v prozi, broš. 40

Dolenc Hinko dr.: Zbrani spisi, broširana. 50

Dostojevski F. M.: Besi, roman v dveh delih, 758 strani, vezana. 2.50

Idrij I., II., III. in IV. del vsek 90c., vse skupaj. 3.50

Zapiski iz mrtvega doma, I. in II. del, vez. 2.25

Zločin in kazen, roman v dveh delih, vez. 2.00

Bele noči—Mali junak, povesti, broš. 50

Iralec, iz spominov mladeniča, roman, broš. 75

Dumas Aleksander: Vitez iz řeče hiške roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broš. 75, vez. 1.00

Elizabeta, hči sibirskega jetnika Erjavac Fran: Povesti, vez. 50

Feigel Damir: Bacili in bacilke, humoreske, broširana. 45

Domača živali, vez. 45

Po strani klobuk, humoreske, broš. 75

Poi litra, vtipavica, vez. 60

Tik na fronto, broš. 50

Federer Henrik: Patria, povest iz irske junake dobe, broš. 55

Federer-Poljanec: Sisto e Sesto, povest iz Abrucev, broš. 35

Finigar F. S.: Iz modernega sveta, roman, vez. 1.50

Finigar F. S.: Zbrani spisi, vseh IV. zv.: Dekla Ančka in Šredčna sta se, vez. 1.00

V. zvezek: Boji, Kronika gosp. Urbana in Golobova njiva, vez. 1.25

VI. zvezek: Šama, Kakor Pešikan, Boltekar, Naš vankardni kruh in Tri črne žene, vez. \$1.50, vse tri knjige skupaj. 3.50

Flewbert G.: Tri povesti, broš. 65

Franc Franc: Kuhinja pri kraljici gojni nočki, broš. 75c. vezana. 1.00

Gavrilović Ante: Kuhinja pri kraljici gojni nočki, broš. 75c. vezana. 1.00

Gavrilović Ante: Nada vam broš. 75c. vezana. 1.00

Gavrilović Ante: Še nekaj novih knjig. 75c. vezana. 1.00

Gogolj N.: Taras Buliba, povest, broš. 50c. vez. 75

Golar Cvetočki Prolepa, Vasilijca in druge ruske pravljice, broš. 40

Gorkij Maksim: Deveti januar, črtica iz ruske revolucije 1905, broš. 25

Povest: 210 strani, broš. 75

Green A. K.: Za milijoni, roman, broš. 65

Hamsun Knut: Giad, roman, broširana. 75

Hašek J.: Pustolovštine dobrega vojaka Švejka v svetovni vojni, vezana. 1.50

Jakov Franc: Ljudske povesti, broširana. 50

Jelovčić Ernestina: Spomini na Predera, broš. 65

Jirask Fr.: Filozofska zgodba, vezana. 50

Jubilej: Zbrani spisi, vezana. 1.50

Kajkóff: Ljudske povesti, broširana. 50

Kapitán: Ljudske povesti, broširana. 50

Kazimir: Ljudske povesti, broširana. 50

FIGHTING INJUNCTIONS

The older statesmen of the labor movement in this country headed by the late Samuel Gompers time and again threatened to fight the evil power of court injunction by outright disobedience to the enjoining orders.

They have never carried the threat into action. Probably they realized the impossibility of achieving results that way. Labor is not sufficiently organized to venture war on an entrenched legal institution. Only a powerful mass-organization of labor, solidly interrelated and intelligently led would be in a position to challenge the powers of the courts. Such organization has not yet been achieved. Perhaps some such state of organization and power will be achieved. That day is not within sight, though.

It may be easier to bring about an organization of labor for political action.

To be industrially effective labor must be nearly fully organized, and there are no more than 10 per cent of the workers organized today. But a political organization may be effective without ever reaching the 100 per cent mark. Organized for political ends and unified around a vital program of action, the present 4,000,000 organized people would be in a position to achieve great political power and great results. But that they would not do.

The abolition of the powers of the courts to interfere with labor in strikes is as great an objective today as labor can think of and organize to bring about, for it would open the avenues of mass-organization and thus tend to upset the existing balance of power. Surely this will not be done by the governing parties subservient to capital. Labor leadership interested in strengthening the side of labor in the industrial conflicts of our days must think in terms of acquiring power rather than of matching wits with legal experts and political quibblers.

A Question We Would Like To Ask

Competitive armament is a terrific financial burden, as well as a menace to peace.

The United States spends more money on armament than any other country. Considering the fact that England has so many more colonies than the United States, it might be expected that John Bull would be the most outlandish spendthrift in the matter of armament, but Uncle Sam slings money around for armament with an even more lavish hand.

The laws already passed contemplate increasing the amount, too. Some time ago, President Hoover gave out some figures along this line.

In 1926, Uncle Sam spent \$267,300,000 on the army and \$312,700,000 on the navy, a total of \$580,000,000.

In 1927 he spent \$265,600,000 on the army and \$318,900,000 on the navy, a total of \$584,500,000.

In 1928 he spent \$293,300,000 on the army and \$331,300,000 on the navy, a total of \$624,600,000.

In 1929 he is spending \$320,200,000 on the army and \$364,500,000 on the navy, a total of \$684,700,000.

In 1930, according to the legislation already adopted, he will spend \$341,800,000 on the army and \$399,200,000 on the navy, a total of \$741,000,000.

In 1931 he is to spend \$350,700,000 on the army and \$422,500,000 on the navy, a total of \$773,200,000.

In 1932 he is to spend \$348,900,000 on the army and \$452,000,000 on the navy, a total of \$800,900,000.

In 1933 he is to spend \$350,900,000 on the army and \$452,000,000 on the navy, a total of \$802,900,000.

By rights we ought to put a lot of astonishers—exclamation points—after those figures, but please excuse us for we haven't enough of them in the composing room to do the subject justice. Especially is this true when you remember that, upon the initiative of Uncle Sam himself, a world treaty outlawing war has been signed and has gone into effect. If it were not for our extreme piety we would ask Uncle Sam what in hell he means by increasing his military expenditures after that treaty went into force.

Milwaukee Leader.

"Patriotism"

Some irreverent scoffers in an afterdinner speech the other night was guilty of this ribald jest: Says Jones, "What is this I hear, Smith, about your not believing in the Monroe Doctrine?" Smith retorts, "It's a wicked lie. I never said I did not believe in it. I do believe in it. I would lay down my life for it. What I did say was that I do not know what it means." —Bob Linn, Patriotism Under Three Flags.

INDIA AND ENGLAND

By NORMAN THOMAS

There is a chance for a peaceful and constructive solution of the problem of India. If that chance is taken without bloodshed it will be a light to lift the darkness in which the nations have groped.

Very courageously the viceroy of India, backed by the Labor government, has stated that the goal in India is dominion self-government and that the Simon report will be submitted to round-table conference representing the British, the native princes and the people of British India.

Thirty of the most important Indians headed by Gandhi have agreed with certain conditions, the most important of which and the one most likely to be a stumbling block being that the conference must not end in talk but in a program of dominion rule.

In this situation that fine British friend of the Indian people, C. F. Andrews, pleads for America's moral support to the great experiment of working out in friendly fashion India's problem of self-government. In the long run England must yield to the force of the united India that is slowly finding itself. Why not help the process instead of hindering it and embittering all relations by making the Indians fight by violence or by non-co-operation? If Britain could do in the far harder case of India without a war what she did for Canada after the American war, for South Africa after the Boer war, for Ireland—partially—after the innumerable revolts, what a triumph it would be not alone for her but for world peace and happiness! What a challenge to Labor's leadership!

Our inequality materializes our upper class, vulgarizes our middle class, and brutalizes our lower class.

Mathew Arnold.

A membership campaign has been instituted by the Socialist Party. The executives hope to realize a moderate gain from the list of prospects that

When you want to dance, you generally go where you can dance to good music, for it is good music that makes your nerves forget their fatigue. Good music makes you want to dance even if you don't want to. We are going to have good music on Wednesday evening, January 22, at the S. N. P. J. Auditorium. That's the night the Pioneers will honor the new Supreme Board of the S. N. P. J. And that's the night the Nine Original Revere Harmony Kings will blow their banners far and wide again. We especially invite the older folks to acquaint themselves with the members of the Supreme Board of the S. N. P. J. January 22 affords you a good opportunity.

No Joke Either Way

"I have had one experience and I want to tell you being held up by outlaws is no joke."

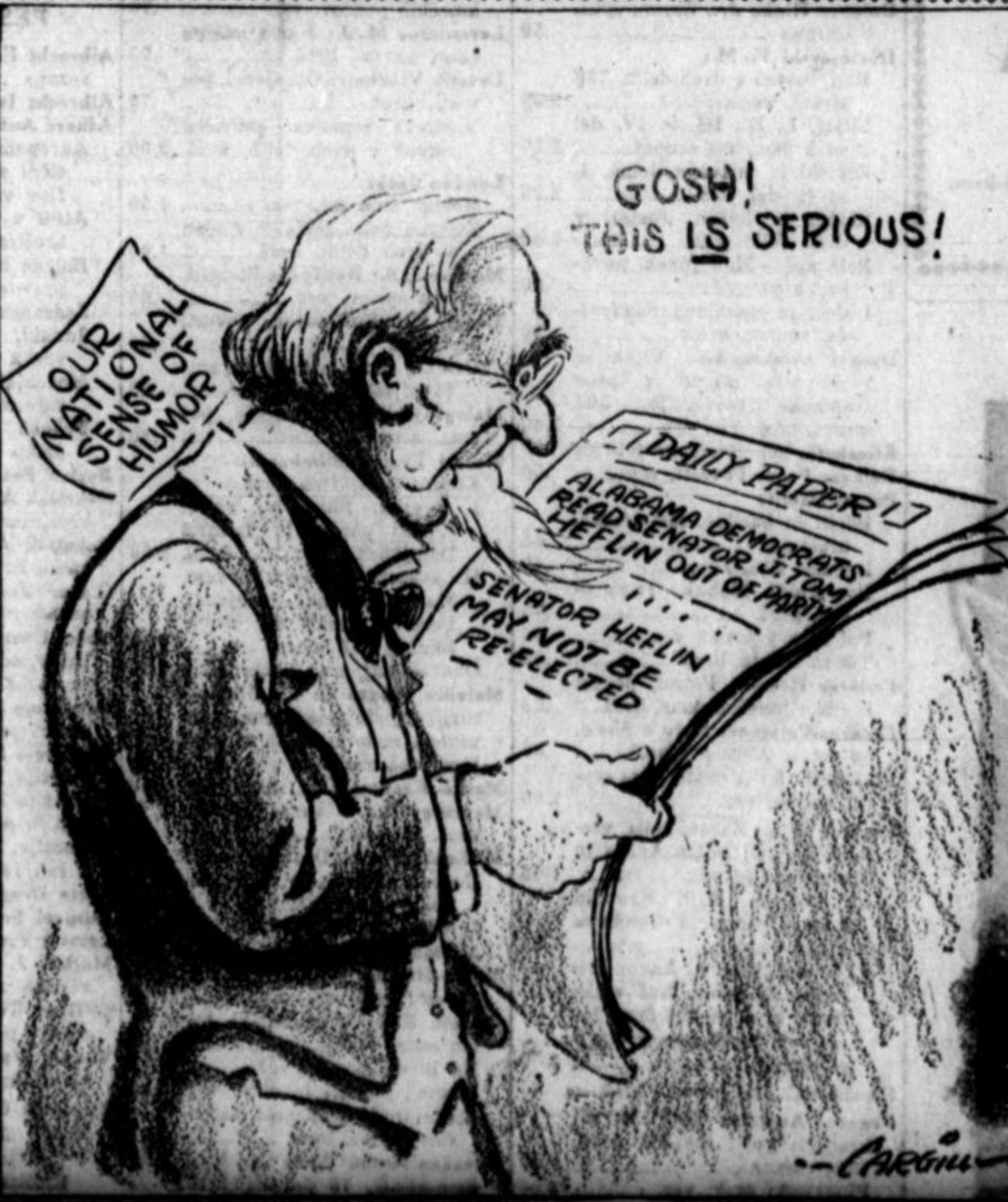
"I've never been held up by outlaws but I'm being held down by inlaws right now and that's no joke either."

CURED AT LAST

Mrs. — died suddenly at her home last night. She had been afflicted with the Congregational church for the last forty years.

Peoria (Ill.) Sunday Journal.

WHAT WOULD WE EVER DO WITHOUT HIM?

Progress in Race Relations?

There is some real encouragement to be found in the South in the growth of a conscience on racial relations, especially among southern students. I met some young-white men and women who are doing very courageous and straightforward thinking and acting along these lines. They ought to, but it costs some of them dear. A visit to Fisk University, a colored institution, shows me how empty is a lot of our boasted racial superiority. I could name without trying a considerable list of white colleges in all parts of the country which are more stodgy intellectually than Fisk. And I could name a much longer list of colleges which haven't a tinge of Fisk's power to create and appreciate beautiful music.

It is for us to do our duty and bring into our fold men and women who rightfully belong with us. Our Jugoslav Socialist Federation should be able to increase tremendously were it not for the "incumbents." Our branches are preparing for our 1930 convention. This is also a good time to talk membership. Let us all settle down to the task of building our Federation and complete the job that has been awaiting us for such a length of time.

Svetozar Banovic will render a concert in Orchestra Hall on Sunday, May 18, 1930. It will permit Banovic to acquaint himself with American styles. We have the assurances that it will be quite an affair. Other dates to be reserved by our folks are Sunday, July 20, and Saturday, October 11, 1930. The Pioneers have scheduled their annual picnic and dance, respectively.

When you want to dance, you generally go where you can dance to good music, for it is good music that makes your nerves forget their fatigue. Good music makes you want to dance even if you don't want to. We are going to have good music on Wednesday evening, January 22, at the S. N. P. J. Auditorium. That's the night the Pioneers will honor the new Supreme Board of the S. N. P. J. And that's the night the Nine Original Revere Harmony Kings will blow their banners far and wide again. We especially invite the older folks to acquaint themselves with the members of the Supreme Board of the S. N. P. J. January 22 affords you a good opportunity.

Norman Thomas.

Flimsy Excuse

Governor Young of California has once again found a way of postponing the liberation of Tom Mooney, a duty and a personal and political commitment, which he has kept on delaying all too long for any intelligent man's patience. This time the governor has found an excuse which exceeds in its flimsiness all the previous excuses. Now he claims that he has no right to subpoena witnesses, whom, he says, he wants to interrogate in the matter of Mooney's original guilt. This excuse has not the semblance of decency considering that every person of whom the governor or anybody else may know as being able to shed light on the affair, has openly volunteered to appear and to testify. To top this monstrous action of a politician in public office, material has of late come to light indicating that not only was Mooney and his associates innocent of the crime they were charged with, but that the person who actually perpetrated the bombing and was responsible for the resultant mass murder made a confession of his crime and there are witnesses to that confession who are willing to testify. —Advance.

Newspapers

In the modern world, the instrumentalities for disseminating news and opinion, of which the three most important are the daily press, the radio and the motion picture, have come to be the eyes and ears of the citizen. — People are going to live more and more in a world of hearsay. The question is whether it is to be honest hearsay.

I believe the answer to the problem of propaganda is, therefore, as I have already suggested: more propaganda. It is, of course, no more than natural that every supporter of a given point of view should wish to urge that point of view upon others. The harmful and dangerous thing is the suppression of all opinions save one, the exclusive control of these agencies by people who advocate a particular group of ideas.—Bruce Bliven in *The World Tomorrow*.

WELL KNOWN BIRDS

There is a class among us that are so conservative that they are afraid that the roof will come down if you sweep off the cobwebs. Wendell Phillips.

One reason why we decline to be a member of a capitalist party is that we cannot afford it. We pay small dues to the Socialist Party and have satisfaction of knowing that the party does not rob us.

With collective ownership and mastery of industry the new machines that save labor would merely reduce the hours of labor and we would keep all at work. That is the Socialist program but it requires a few more votes to realize it.

Our old friend the butcher is now to pass into history with the tavern keeper. Steaks, chops, roasts and other cuts are now to be packed and labeled by the packers. The butcher will feel so cut up about it that he will probably consider the Socialist program of socializing the packing industry.

Powerful capitalists and bankers have no objections to the trade union "nonpartisan political policy" and perhaps a cabinet dominated by millionaires is why they are resigned to it.

TAXLESS—AND HOW

The town of Colby, Kan., is a taxless town. It levies no taxes on its citizens. A municipally owned and operated light and water plant pays all expenses. And this year the city council was able to reduce the water rate by 25 per cent! Why can not this be done elsewhere? It can. Only, in Colby, the town owns the public utilities, whereas elsewhere the public utility